

ARBODIENSTVERLENING IN HET PO EN VO: DERDE METING

- eindrapport -

drs. Natascha van den Berg
drs. Eva van Cooten
dr. Mireille Gemmeke

Amsterdam, april 2007
Regioplan publicatienr.

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van Stichting
Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg
voor het Onderwijs.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond.....	1
1.2	Onderzoeksvragen.....	1
1.3	Opzet van het onderzoek.....	3
1.4	Leeswijzer	5
2	Marktwerking	7
2.1	Contractvormen.....	7
2.2	Nieuwe aanbieders van arbodienstverlening	9
2.3	Beschouwing.....	9
3	Verzuimbegeleiding	11
3.1	Ziek- en betermeldingen	11
3.2	Spreekuur.....	11
3.3	Re-integratie.....	13
3.4	Aanvullende arbodiensten	16
3.5	Beschouwing.....	18
4	Communicatie	19
4.1	Sociaal medisch teamoverleg	19
4.2	Belangenbehartiging	20
4.3	Verbeterpunten arbodienstverlening	21
4.4	Tevredenheid met communicatie.....	22
4.5	Beschouwing.....	23
5	Kwaliteit en effect van arbodienstverlening	25
5.1	Kwaliteit van arbodienstverlening	25
5.2	Effect van arbodienstverlening op verzuim.....	26
5.3	Neveneffecten van arbodienstverlening	27
5.4	Beschouwing.....	27
6	Belangrijkste bevindingen	29
Bijlagen		31
Bijlage 1	Responsanalyse scholen	33
Bijlage 2	Responsanalyse werknemers.....	37
Bijlage 3	Tabellen schooldirecteuren.....	39
Bijlage 4	Tabellen werknemersenquête.....	53

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond

De Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs (VF/BGZ) faciliteert arbo- en bedrijfsgezondheidszorg bij scholen. Daarnaast voert het VF/BGZ landelijke taken uit op het gebied van arbo- en bedrijfsgezondheidszorg in de sector onderwijs, zoals het creëren van randvoorwaarden voor de uitvoering. In dat kader heeft VF/BGZ begin 2001 een raamovereenkomst¹ gesloten met de vier grootste arbodiensten in het onderwijs (Arbo Unie, Achmea Arbo, Commit en Ardyn). Hieraan is in 2006 ArboNed toegevoegd. Het belangrijkste onderdeel van deze overeenkomst vormt het Basiscontract Integrale Arbozorg, dat als model dient voor scholen die een arbocontract willen afsluiten. Sinds 1 juli 2005 is de Arbowet gewijzigd, waardoor scholen niet langer verplicht zijn een contract af te sluiten met een arbodienst. Zo kunnen scholen de deskundige ondersteuning op het gebied van arbeidsomstandigheden meer op maat snijden. Scholen kunnen nog steeds gebruikmaken van arbodiensten, al dan niet middels het basiscontract.

In de raamovereenkomst is ook afgesproken dat het VF/BGZ steekproefonderzoek laat uitvoeren naar de kwaliteit van de arbozorg in het primair en voortgezet onderwijs. Het eerste onderzoek is uitgevoerd in de eerste helft van 2002 en het tweede onderzoek eind 2003.² In deze rapportage presenteren we de resultaten van de derde meting.

1.2 Onderzoeksvragen

Net als in de eerdere twee metingen dient de vraagstelling voor het onderzoek zich rond drie thema's te concentreren: het verkrijgen van inzicht in de omvang van de arbozorg, het verkrijgen van inzicht in de kwaliteit van de dienstverlening en het vaststellen van ontwikkelingen. We gaan aan de hand van deze drie thema's in op de onderzoeksvragen, met enige achtergrondinformatie.

Omvang van de arbozorg

Het verkrijgen van inzicht in de omvang van de arbozorg in het onderwijs is ook in de vorige meting uitgebreid aan de orde gekomen. Sinds juli 2005 kunnen scholen ervoor kiezen ondersteuning in te schakelen via een andere deskundige dienstverlener dan de arbodienst. Daarom dient aanvullend inzicht te worden verkregen in de omvang en vorm van contracten die met andere

¹ Het gaat om de Raamovereenkomst arbo- en bedrijfsgezondheidszorg primair en voortgezet onderwijs.

² Het veldwerk vond plaats in 2003, de rapportage verscheen in 2004.

arbodienstverleners worden afgesloten. Het is daarbij interessant na te gaan welke taken scholen zelf op zich nemen en welke overwegingen een rol spelen bij het overstappen naar een andere dienstverlener en/of een ander contract. Sinds de vorige meting heeft een aanpassing plaatsgevonden in het basiscontract. Daarin zijn nu modules opgenomen waarin de school en de arbodienst bijvoorbeeld prestatieafspraken kunnen vastleggen. Ook het gebruik van de modules dient te worden vastgesteld.

De volgende onderzoeksvragen dienen te worden beantwoord:

1. Bij welke arbodiensten zijn werkgevers in het po en het vo aangesloten?
2. Welke contracten hebben zij afgesloten (gebruik basiscontract integrale arbozorg, uitbreidingsopties en modules, contract met een andere dienstverlener, vorm van die contracten)?
3. Welke overwegingen hebben een rol gespeeld bij de keuze voor de contractvorm en aanbieder?
4. Hoe verlopen ziek- en betermeldingen, hoe verloopt de verzuimbegeleiding, heeft er een verzuimanalyse plaatsgevonden, is er een activiteitenplan opgesteld en dergelijke?
5. Wanneer is voor het laatst een RI&E uitgevoerd/getoetst?
6. Hoe vaak is gebruikgemaakt van het sociaal medisch team (SMT)?
7. Zijn er werknemers die gebruik hebben gemaakt van de Welzijns-PAGO GezonderWIJS?
8. Zijn er werknemers die gebruik hebben gemaakt van het open arbeidsomstandighedensprekkuur?

Oordelen over kwaliteit van de dienstverlening

Naast inzicht in de vorm van de contracten en omvang van de arbodienstverlening is ook informatie over de kwaliteit van die dienstverlening van belang. Omdat dit steekproefonderzoek eigenlijk geen directe meting van kwaliteit toelaat, is het strikt genomen beter te spreken van het vaststellen van de beoordeling van kwaliteit. Daarbij is het ook van belang inzicht te krijgen in de mate waarin werkgevers hun verplichtingen nakomen, omdat arbodiensten daarvan afhankelijk zijn om kwalitatief goede dienstverlening te kunnen bieden.

Vragen die hierbij spelen zijn onder meer:

9. Wordt het arbocontract correct uitgevoerd? Komen arbodienst en werkgevers hun verplichtingen na (naar eigen zeggen)?
10. Hoe verloopt de communicatie tussen de werkgever, de werknemer en de arbodienst?
11. Wie neemt bij de arbodienst de verzuimbegeleiding voor zijn rekening?
12. Vindt een duidelijke terugkoppeling plaats na ieder spreekuurcontact?
13. Is de begeleiding door de arbodienst gericht op re-integratie?
14. Heeft de arbodienst voldoende kennis van mogelijke subsidies?
15. Heeft de arbodienst oog voor het belang van zowel werkgever als werknemer?

Vaststellen ontwikkelingen

Een belangrijke reden om een herhalingsonderzoek uit te voeren, is uiteraard dat we op die manier kunnen vaststellen of de gewenste vooruitgang in kwaliteit van de dienstverlening en van de mate waarin werkgevers voor een basiscontract kiezen, ook daadwerkelijk plaatsvindt. Vandaar dat in dit onderzoek, naast het beschrijven van een stand van zaken, de nadruk moet liggen op een vergelijking tussen 2006 en 2003.

16. Wat zijn de ontwikkelingen tussen 2006 en 2003 als het gaat om de omvang en kwaliteit van de arbozorg?

1.3 Opzet van het onderzoek

Deze derde meting bestaat uit drie delen:

1. Een steekproefonderzoek onder scholen om een beeld te krijgen van de omvang van de arbozorg en de kwaliteit van de arbodienstverlening (module A).
2. Een schriftelijke enquête onder werknemers om na te gaan hoe de communicatie met de arbodienst verloopt en om inzicht te krijgen in de manier waarop en mate waarin er vanuit de arbodienst wordt gewerkt aan re-integratie (module B).
3. Interviews onder een beperkt aantal arbodiensten om hun ervaringen met scholen in kaart te brengen (module C).

Opzet module A: Telefonische enquête onder scholen

Voor het verzamelen van informatie over de kwaliteit van de arbodienstverlening zijn telefonische interviews afgenomen met directeurs van scholen voor primair en voortgezet onderwijs.³ In de telefonische enquête komen de vragen over omvang en kwaliteit van de arbodienstverlening aan bod. Voor dit onderzoek is de vragenlijst uit 2003 op bepaalde punten aangepast. Er zijn nieuwe vragen toegevoegd en enkele vragen zijn verwijderd.⁴ Voorafgaand aan het onderzoek hebben de schooldirecteuren een vooraankondiging ontvangen met daarin de belangrijkste onderwerpen die aan bod zouden komen. Bij de vooraankondiging was ook een aanbevelingsbrief van het Vervangingsfonds opgenomen.

In het primair onderwijs zijn in totaal 505 scholen benaderd. Met 162 van deze scholen is uiteindelijk een telefonisch interview gehouden. De respons ligt daarmee op 32 procent. In het voortgezet onderwijs zijn 268 scholen benaderd en zijn uiteindelijk 116 scholen geïnterviewd (43%). Ten opzichte van eerdere metingen is de absolute respons lager. In 2003 was de totale respons 47

³ De telefonische interviews zijn uitgevoerd door Desan Research Solutions.

⁴ Als gevolg van de wijzigingen in de Arbowet in 2005 zijn vragen over (nieuwe) contractvormen en het uitbesteden van arbodienstverlening opgenomen. De verwijderde vragen hadden betrekking op de situatie vóór de wetswijziging zoals bijvoorbeeld het overwegen van omzetting van het contract.

procent en in 2006 was dit 36 procent. Veel scholen gaven aan geen tijd te hebben aan het onderzoek mee te werken, omdat ze in dezelfde periode al voor ander onderzoek waren benaderd.

Tabel 1.1 Responsoverzicht scholen

	Aantal	Percentage
Geslaagd	278	36%
Weigering	177	23%
Buiten veldwerkperiode*	98	13%
Niet opgenomen of verkeerd nummer	119	15%
Overig	101	13%
Totaal benaderd	773	100%

* Dit betreft gebelde respondenten die bij benadering niet direct wilden meedoen en tijdens de veldwerkperiode niet meer bereikbaar waren om te worden teruggebeld.

Om na te gaan of de scholen die aan het onderzoek hebben deelgenomen representatief zijn voor de totale populatie, zijn enkele responsanalyses uitgevoerd (zie bijlage 1). Hieruit bleek dat de respons – geheel conform de opzet – geen goede afspiegeling van de populatie vormt. Zowel in het primair als in het voortgezet onderwijs zijn scholen met een hoog verzuimpercentage bewust oververtegenwoordigd. Er is voor dit onderzoek gebruikgemaakt van een (naar regio en verzuimklasse) gestratificeerde steekproef. Bij de analyses is voor eventuele afwijkingen die als gevolg van de oververtegenwoordiging van scholen met een hoog verzuim optraden, gecorrigeerd door een weging toe te passen op basis van regio en verzuimklasse. Daarnaast is voor het primair onderwijs een extra correctie toegepast, daar de respons op urbanisatiegraad ook afweek van de populatie.

Opzet module B: Enquête onder werknemers

Om een goed beeld te krijgen van de kwaliteit van arbodienstverlening, zijn naast directeuren ook medewerkers van onderwijsinstellingen bevraagd. Module B is erop gericht om vanuit de cliënten inzicht te krijgen in de manier waarop de arbodienstverlening door scholen en arbodienstverleners wordt vormgegeven. Voor de verspreiding van deze enquêtes is een beroep gedaan op de directeuren met wie een interview is gehouden. In de interviews is elk van hen gevraagd om enkele enquêtes uit te zetten onder de werknemers die recent contact hebben gehad met de arbodienst. Aan tweehonderd scholen van de 278 geïnterviewde scholen is een pakketje met drie vragenlijsten gestuurd, wat betekent dat er zeshonderd werknemers (drie maal tweehonderd) zijn aangeschreven. Hiervan hebben er uiteindelijk 211 op tijd gerespondeerd: dat is een respons van 35 procent.

Opzet module C: Interviews met arbodiensten

Het laatste deel van het onderzoek bestond uit telefonische interviews met elf contactpersonen binnen arbodienstverleners. Dit betroffen zowel bedrijfsartsen als accountmanagers. Het doel van deze gesprekken was om een evenwichtiger beeld te krijgen door ook de ervaringen van de arbodienstverleners

met de scholen aan bod te laten komen. Met de opdrachtgever is afgesproken dat de helft van de bevraagde arbodiensten de raamovereenkomst hebben getekend. De overige arbodiensten zijn gekozen uit een lijst die is opgesteld aan de hand van de directeurenenquête (module A). Zowel grote als kleine arbodiensten zijn hierbij benaderd.

1.4 Leeswijzer

In deze rapportage wordt verslaggedaan van de resultaten van de telefonische en schriftelijke enquêtes met schooldirecties, werknemers en arbodiensten. Voor de opzet van de rapportage is gekozen voor een thematische indeling. In hoofdstuk 2 wordt marktwerking in arbodienstverlening beschreven. In hoofdstuk 3 komt verzuimbegeleiding aan de orde. In hoofdstuk 4 wordt de communicatie tussen arbodiensten, scholen en werknemers besproken. In hoofdstuk 5 komt de kwaliteit en het effect van arbodienstverlening aan de orde. In deze vier hoofdstukken worden de standpunten van zowel de school-directies, als de werknemers en arbodiensten beschreven en waar mogelijk vergeleken. Tenslotte beschrijft hoofdstuk 6 de belangrijkste conclusies van deze meting.

In de bijlagen zijn tabellen met rechte tellingen uit de enquête onder school-directies en werknemers opgenomen. Waar de gepresenteerde uitsplitsingen significante verschillen vertonen, is dit in het onderschrift van de tabel opgenomen. Ook zijn de responsanalyses voor beide enquêtes opgenomen. In het eindrapport zijn in de bijlagen tevens de vragenlijsten voor de school-directies en de werknemers opgenomen, alsmede de itemlijst voor de interviews met de arbodiensten.

2 MARKTWERKING

Sinds 1 juli 2005 is de Arbowet gewijzigd, waardoor scholen niet langer verplicht zijn een contract met een arbodienst af te sluiten. Scholen kunnen deskundige ondersteuning op het gebied van arbeidsomstandigheden meer op maat snijden. Dit betekent dat ze delen van de arbodienstverlening zelf kunnen uitvoeren en delen kunnen uitbesteden aan een arbodienstverlener naar keuze. In dit hoofdstuk wordt de marktwerking van arbodienstverlening in het onderwijs beschreven. Dat wil zeggen dat er gekeken wordt naar contractvormen en nieuwe aanbieders van arbodienstverlening. In dit hoofdstuk worden de standpunten van de geïnterviewde arbodiensten, werknemers en schooldirecties beschreven.

2.1 Contractvormen

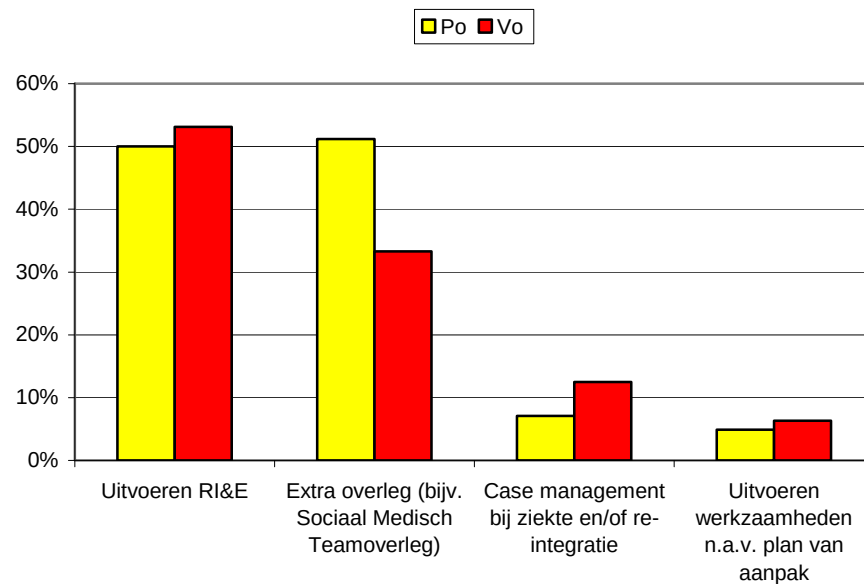
Ondanks dat scholen niet langer verplicht zijn een arbodienst in te schakelen, is het overgrote deel van de scholen in het primair onderwijs (93%) en het voortgezet onderwijs (99%) nog steeds aangesloten bij een arbodienst. Volgens de geïnterviewde arbodiensten hebben zich geen grote verschuivingen in het klantenbestand voorgedaan. Er zijn klanten verdwenen en er zijn nieuwe klanten bij gekomen, maar feitelijk is er weinig veranderd. Naar de mening van de arbodiensten zijn scholen loyale klanten en blijven ze doorgaans langere tijd klant bij dezelfde arbodienst.

Ten opzichte van de vorige meting is er een daling van het aantal scholen dat een basiscontract heeft (nu: po 70% en vo 63% - toen po 83% en vo 74%) ten gunste van andere contractsoorten. In het basiscontract zijn prestatieafspraken gemaakt: minder dan een kwart van de scholen maakt hiervan gebruik. De scholen die gebruikmaken van de prestatieafspraken, zijn van mening dat dergelijke afspraken bijdragen aan de kwaliteit van arbodienstverlening.

Eigen regie	Arbodiensten onderschrijven dat scholen nog steeds veel gebruikmaken van het basiscontract met aanvullende diensten. Er zijn weliswaar scholen die er de voorkeur aan geven eigen regie over arbozaken te willen houden en op verrichtingenbasis diensten inkopen, maar dit betreft momenteel een klein deel van de klanten. Dit zijn dan voornamelijk grote scholen die formatie kunnen vrijmaken om de administratieve zaken die ze veelal niet uitbesteden, op te kunnen pakken. Kleinere scholen kiezen een basispakket waarmee alle diensten zijn gedekt. Arbodiensten melden dat een deel van de scholen dat ervoor heeft gekozen steeds meer arbotaken zelf uit te voeren, daar op terugkomt. Veelal omdat ze hebben onderschat hoeveel werk ze zelf nog moeten verrichten.
-------------	--

Scholen die aangeven zelf bepaalde arbodiensten uit te voeren, melden dat dit met name extra overleg en het uitvoeren van de RI&E betreft. Een derde van de scholen in het voortgezet onderwijs en de helft van de scholen in het primair onderwijs hebben extra overlegmomenten zoals het sociaal medisch teamoverleg opgenomen. De helft van de scholen in het primair en voortgezet onderwijs voert zelf de RI&E uit. Casemanagement en het uitvoeren van werkzaamheden die voortvloeien uit het plan van aanpak, laten de meeste scholen nog steeds uitvoeren door de arbodienst.

Figuur 2.1 Welke van de volgende diensten heeft de school op zich genomen? (2006)

Scholen is eveneens gevraagd in hoeverre ze denken dat de wijzigingen in de Arbowet in de toekomst effect zullen hebben op de arbodienstverlening.¹ Scholen in het primair onderwijs zijn positiever gestemd dan scholen in het voortgezet onderwijs. Een ruime meerderheid van de scholen in het primair onderwijs (58%) is (zeer) positief gestemd over het effect dat de wijzigingen van de Arbowet in de toekomst zullen hebben. 42% is echter (zeer) negatief gestemd. In het voortgezet onderwijs is een derde van de scholen positief gestemd en twee derde van de scholen is hierover echter (zeer) negatief gestemd.

Het is opvallend dat het primair onderwijs meer positief gestemd is dan het voortgezet onderwijs. De verwachting was namelijk dat deze wetswijzigingen met meer enthousiasme in het voortgezet onderwijs dan in het primair onderwijs zouden worden ontvangen. Dit omdat het voortgezet onderwijs gemiddeld genomen over meer mogelijkheden beschikt om zelf arbotaken uit

¹ Bij de vraagstelling is niet expliciet aangegeven of het hier om de wetswijziging per 1 juli 2005 of 1 januari 2007 ging.

te voeren dan het primair onderwijs (in het vo kan men bijvoorbeeld eerder formatie vrijmaken, zie subparagraaf eigen regie). We zien echter geen (significant) verband tussen het uitbesteden van arbotaken aan derden en een positieve stemming over de wetswijziging. De vraag waarom het primair onderwijs positiever gestemd is, blijft dus onbeantwoord.

2.2 Nieuwe aanbieders van arbodienstverlening

Nieuwe spelers Als gevolg van de wetswijziging in 2005 is de markt voor arbodienstverlening geopend voor nieuwe spelers. Volgens arbodiensten is de markt niet erg veranderd. Er is wel concurrentie van nieuwe spelers bij gekomen, zoals vrijgevestigde bedrijfsartsen en netwerkorganisaties die bedrijfsartsen op detacheringsbasis plaatsen bij scholen of bij arbodiensten. Ook verzekeraars worden door arbodiensten als geduchte concurrenten beschouwd. Enkele (grote) verzekeraars combineren een aanbod van collectieve zorgverzekeringen met arbodienstverlening.

Een op de vijf scholen in het po en een op de vier scholen in het vo besteden delen van de arbozorg uit aan andere dienstverleners. Dit betreft voornamelijk psychologen/adviseurs, opleidingsinstellingen, re-integratiebedrijven en arboadviesbedrijven. Het grootste deel van deze diensten is op verrichtingen-, project- of incidentele basis gesloten. Dit zijn diensten die door scholen worden ingekocht ter vervanging van het basiscontract, maar ook als aanvulling op het basiscontract.

Hoge kosten van arbozorg Scholen die aangaven delen van de arbozorg niet meer uit te besteden, is gevraagd naar de redenen hiervoor. (Hoge) kosten wordt het meest als reden genoemd. Deze bevinding is in de interviews aan arbodiensten voorgelegd. De meeste arbodiensten herkennen deze beweegreden bij (ex-)klanten, maar merken tegelijkertijd op dat er minder naar de kosten en meer naar de baten moet worden gekeken. Het reduceren van verzuim levert altijd meer op dan dat verzuimbegeleiding en re-integratie kost, is de gedeelde mening van de geïnterviewde arbodiensten.

2.3 Beschouwing

Ondanks het feit dat scholen niet langer verplicht zijn een arbodienst in te schakelen, is het overgrote deel van de scholen nog steeds aangesloten bij een arbodienst en maken zij gebruik van het basiscontract. Scholen nemen mondjesmaat steeds meer arbotaken voor eigen rekening. Voor een deel van de scholen pakt dit goed uit en scheelt het in de kosten. Voor een deel van de scholen pakt meer eigen regie echter anders uit. Men heeft zich verkeken op wat er allemaal bij verzuimbegeleiding komt kijken en hoeveel men zelf moet doen en mogelijk alsnog moet inhuren bij arbodiensten. In het volgende

hoofdstuk gaan we in op verschillende onderdelen van verzuimbegeleiding en de meningen van werknemers, scholen en arbodiensten daarover.

3 VERZUIMBEGELEIDING

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe werknemers, schooldirecteuren en arbodiensten aankijken tegen verzuimbegleiding. Verzuimbegleiding vormt de kern van alle arbozorg. De eerste stap in het verzuimtraject is de registratie van verzuim. Daarnaast is het van belang inzicht te krijgen in de aard en oorzaak van het verzuim. Om tijdig te kunnen ingrijpen en een re-integratietraject te starten, is het van belang dat een zieke werknemer zo snel mogelijk op het spreekuur van de arbodienst komt. Als er sprake is van langdurig verzuim (langer dan zes weken) dan dient er een probleemanalyse en een plan van aanpak te worden opgesteld. In de komende paragrafen komen achtereenvolgens ziekmeldingen, spreekuur, re-integratie en aanvullende arbodiensten aan de orde.

3.1 Ziek- en betermeldingen

Net als in de vorige meting geven acht van de tien scholen op de eerste dag een ziekmelding door. In de helft van de ziekmeldingen in het po en in vier van de tien ziekmeldingen in het vo wordt direct na iedere ziekmelding informatie ingewonnen over de aard en oorzaak van het verzuim.

Bijna driekwart van de scholen laat ziek- en betermeldingen registreren door de arbodienst. Dit is een daling ten opzichte van 2003 toen 83 procent van het primair onderwijs en 89 procent van het voortgezet onderwijs dergelijke meldingen door de arbodienst liet registreren. Deze daling wil niet zeggen dat scholen het minder nauw nemen met de meldingen, alleen dat minder scholen meldingen door de arbodienst laten registreren en vaker zelf de registraties bijhouden.

Uit de interviews met arbodiensten blijkt dat scholen steeds vaker de verzuimbegleiding in de eerste twee á drie weken in eigen hand willen houden. Arbodiensten moedigen dit aan, daar verzuim een kwestie is tussen werkgever en werknemer en deze het samen moeten oplossen.

De arbodienst als coach	De meeste arbodiensten houden in deze periode wel de vinger aan de pols bij de school. Niet alle directeuren of direct leidinggevenden hebben de kennis en kunde in huis om deze begeleiding optimaal uit te voeren. De meeste arbodiensten bieden hiertoe trainingen aan. Enkele arbodiensten gaan een stap verder en fungeren in de eerste weken van het verzuim als coach of 'sparring partner' voor de direct leidinggevende of directeur.
-------------------------	--

3.2 Spreekuur

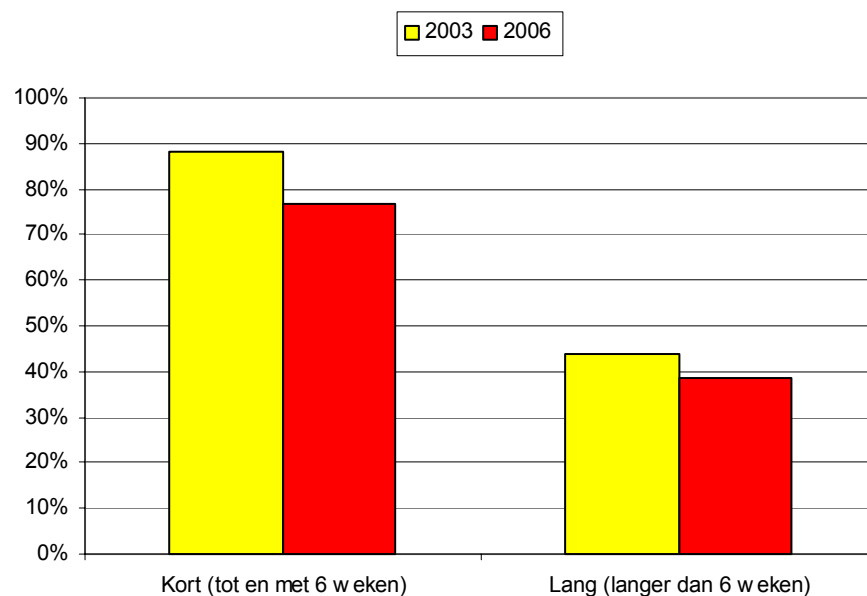
Spreekuur	In het basiscontract is het streven afgesproken de zieke werknemer na gemiddeld drie weken op het spreekuur te laten verschijnen. Volgens de scholen in het primair onderwijs ligt er 3,1 weken tussen ziekmelding en het
-----------	---

eerste spreekuur. In het voortgezet onderwijs is dat 2,6 weken. Ten opzichte van de vorige meting is het gemiddeld aantal weken voor het voortgezet onderwijs gelijk gebleven en voor het primair onderwijs gedaald (3,4 weken in 2003).¹

Uit antwoorden van werknemers blijkt dat ze ten opzichte van de vorige meting langer op het eerste spreekuurcontact hebben moeten wachten. Voor werknemers die in ieder geval één keer op het spreekuur van de arbodienst zijn geweest, geldt dat het gemiddeld 4,7 weken duurt voordat het eerste spreekuurcontact plaatsvindt (in 2003 was dit 4,5 weken).²

Tevens zien we in figuur 3.1 ten opzichte van de vorige meting een daling van het aantal werknemers dat binnen vier weken op een eerste spreekuur mag komen. Werknemers met een kort ziekteverzuim (niet langer dan zes weken) zijn significant vaker (77%) binnen vier weken voor het eerst op het spreekuur geweest dan langdurig zieke werknemers (38%).

Figuur 3.1 Aantal werknemers dat binnen vier weken na ziekmelding op een spreekuur van de arbodienst is geweest, 2003-2006

* Er bestaan significante verschillen tussen de verzuimklassen.

¹ Op dit punt zien we een verschil in de antwoorden tussen schooldirecteuren en werknemers. Dit verschil kunnen we verklaren door een verschil in perspectief. De schooldirecteur doet een uitspraak over alle langdurig zieke werknemers op zijn school en de werknemer doet alleen een uitspraak over zijn eigen situatie.

² Zie bovenstaande voetnoot.

Het aantal spreekuurbezoeken is sinds de vorige meting toegenomen. Werknemers met een kort verzuim hebben gemiddeld 3,2 keer een arbodienst-spreekuur bezocht: in 2003 was dit gemiddeld twee keer. Werknemers met een langdurig verzuim hebben gemiddeld 5,4 keer het spreekuur bezocht (in 2003 was dit vijf keer).

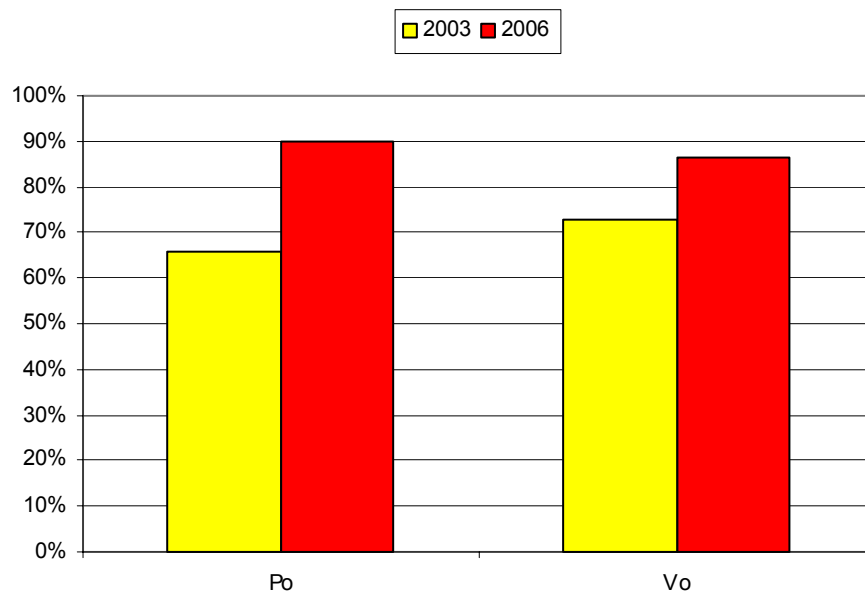
Net als in de vorige meting vindt er bij nagenoeg alle scholen (97%) na ieder spreekuurcontact een schriftelijke terugkoppeling plaats. Het merendeel van de werknemers (79%) krijgt altijd een schriftelijke terugkoppeling. Veertien procent van de werknemers zegt dat dit soms gebeurt.

3.3 Re-integratie

Probleem-analyse

In de Wet verbetering poortwachter is vastgelegd dat uiterlijk in de zesde ziekteweek een probleemanalyse moet worden opgesteld. Uit figuur 3.2 kan worden afgeleid dat op negentig procent van de scholen in het po en op 87 procent van de scholen in het vo wordt voldaan aan deze regel. Ten opzichte van de vorige meting zien we een aanzienlijke verbetering op dit punt.

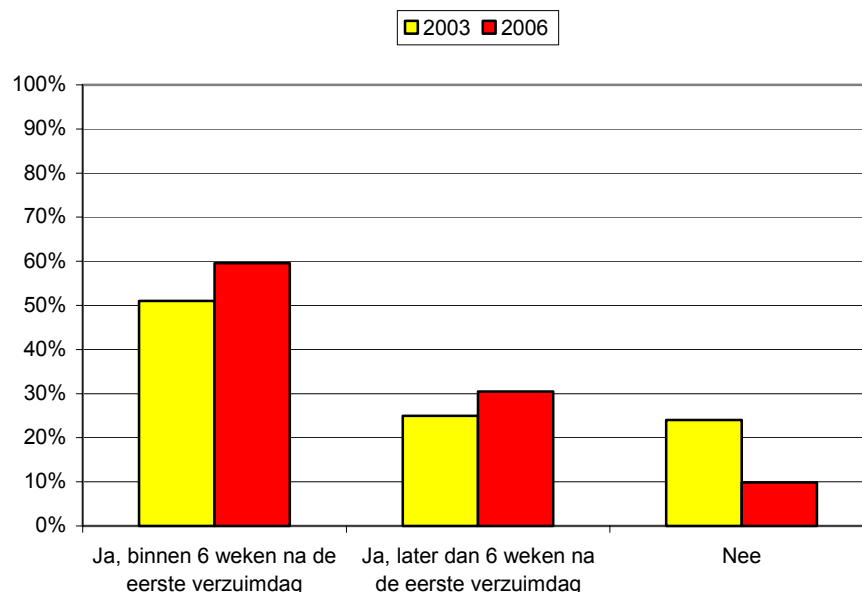
Figuur 3.2 Ontvangst probleemanalyse van arbodienst binnen zes weken voor alle (langdurig) zieke werknemers (opgave schooldirecteuren), 2003-2006

Van de werknemers die langdurig verzuimden (langer dan zes weken), gaf 59 procent aan dat de arbodienstverlener binnen zes weken na de eerste verzuimdag een probleemanalyse had opgesteld. Van de langdurige zieke werknemers gaf 31 procent aan dat de probleemanalyse wel was opgesteld, maar later dan zes weken na de eerste verzuimdag. Tien procent van de langdurig zieke werknemers zegt dat er geen probleemanalyse is opgesteld. Ten opzichte van de vorige meting zien we op dit punt een verbetering. In

2003 ontving de helft van de werknemers een probleemanalyse binnen zes weken na de eerste ziekmelding en een kwart meer dan zes weken na de eerste ziekmelding. Een kwart van de werknemers ontving helemaal geen probleemanalyse.

Figuur 3.3 Probleemanalyse door arbodienst opgesteld (opgave langdurig zieke werknemers), 2003-2006

Einddoel Aan scholen die een probleemanalyse hebben ontvangen, zijn enkele vervolgvragen gesteld over het re-integratieproces. Om re-integratie goed vorm te kunnen geven, is het van belang een duidelijk einddoel te hebben. Dit doel kan gedeeltelijke of volledige werkhervatting bij de eigen werkgever zijn of bij een andere werkgever. Voor bijna alle ondervraagde scholen (95% po en 97% vo) geldt dat er een duidelijk doel was opgesteld. In de vorige meting zagen we ongeveer dezelfde uitkomst.

Re-integratie-activiteiten Het voorstellen van re-integratieactiviteiten is eveneens van belang voor een goede re-integratie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het volgen van een training of het aanpassen van de werkplek. Voor negentig procent van de scholen in het po en 84 procent van de scholen in het vo zijn door de arbodienst re-integratieactiviteiten voorgesteld. In vergelijking met 2003 is er een toename van het aantal re-integratievoorstellen in het Po (toen 80%).

Het merendeel van de scholen (90% po en 86% vo) geeft aan dat re-integratie van langdurig zieke werknemers mogelijk is. Dit betekent dat op een klein deel van de scholen re-integratie niet mogelijk is. Uit enkele interviews met arbodiensten blijkt dat er geregeld een re-integratieadvies wordt uitgebracht waar scholen niet mee uit de voeten kunnen. Voor een docent die bijvoorbeeld (tijdelijk) geen les meer wil of kan geven, zijn niet altijd andere taken op

scholen te vinden ten behoeve van de re-integratie. Eén arbodienst deelt deze mening niet en vindt dat er altijd wel een secundaire taak kan worden gevonden zoals het assisteren van collega's, surveilleren of het nakijken van school- en huiswerk.

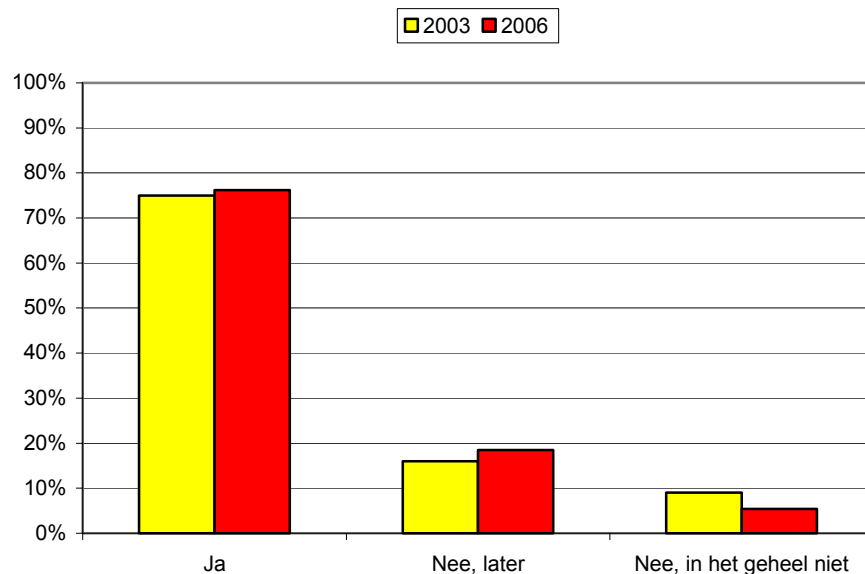
Driekwart van de werknemers geeft aan dat er is gekeken of aanvullende activiteiten of aanpassingen aan de werkzaamheden of de werkplek noodzakelijk zijn om hen weer (gedeeltelijk) aan het werk te krijgen.

Plan van aanpak

In de Wet verbetering poortwachter is opgenomen dat werkgever en werknemer binnen twee weken na ontvangst van de probleemanalyse een plan van aanpak moeten opstellen. Het plan van aanpak wordt voornamelijk gebaseerd op de probleemanalyse en het advies van de bedrijfsarts. In het plan van aanpak staat beschreven wat werkgever en werknemer gaan ondernemen om de werknemer weer aan het werk te krijgen. Bij kortdurend verzuim, bijvoorbeeld door een flinke griep, hoeft geen plan van aanpak te worden opgesteld.

Driekwart van de langdurig zieke werknemers heeft binnen twee weken na de ontvangst van de probleemanalyse met de werkgever een plan van aanpak opgesteld. Negentien procent van de langdurig zieke werknemers heeft wel een plan van aanpak met de werkgever opgesteld, maar niet binnen het termijn van twee weken. Vijf procent van de werknemers zegt geen plan van aanpak te hebben opgesteld met de werkgever. Wat betreft de tijdigheid waarmee het plan van aanpak wordt opgesteld, zien we tussen de vorige en deze meting geen verandering.

Figuur 3.4 Opstellen plan van aanpak binnen twee weken na ontvangst van de probleemanalyse (opgave werknemers)

Het merendeel van de ondervraagde scholen heeft voldoende informatie van de arbodienst gekregen om het plan van aanpak voor re-integratie op te stellen. Ten opzichte van 2003 zien we een stijging van het aantal scholen dat meent voldoende informatie hiervoor te hebben (2003: po 80% en vo 77%, 2006: po 85%, vo 83%). Ongeveer de helft van de scholen in het po en twee derde van de scholen in het vo hebben bij het opstellen van een plan van aanpak incidenteel of structureel hulp gekregen van de arbodienst.

3.4 Aanvullende arbodienstverlening

Naast verzuimbegeleiding kunnen arbodiensten aanvullende diensten of instrumenten ten behoeve van arbozorg ter beschikking stellen. Denk hierbij aan het open arbeidsomstandighedenspreekuur, de welzijns-PAGO, het sociaal medisch teamoverleg (SMT-overleg), het uitvoeren van een RI&E, verzuimanalyses en periodieke evaluaties.

Zowel aan werknemers als aan schooldirecteuren zijn vragen voorgelegd over deze aanvullende diensten. Bij het lezen van de volgende subparagrafen dient men in het achterhoofd te houden dat de gepresenteerde resultaten van werknemers en schooldirecteuren niet één op één kunnen worden vergeleken. Schooldirecteuren doen namelijk een uitspraak over de school en alle werknemers als geheel (wordt een bepaalde dienst wel eens door werknemers van uw school gebruikt?). Werknemers doen een uitspraak over hun individuele situatie (heeft u wel eens gebruikgemaakt van een bepaalde dienst?).

3.4.1 Open arbeidsomstandigheden spreekuur

Werknemers kunnen het open arbeidsomstandighedenspreekuur bezoeken wanneer zij gezondheidsklachten hebben die verband houden met het werk. Ten opzichte van de vorige meting is de belangstelling voor het open arbeidsomstandighedenspreekuur volgens de directeuren toegenomen. In 2003 gaf 29 procent van de ondervraagde scholen in het po aan dat een of meer werknemers het spreekuur had bezocht. In 2006 was dit 41 procent. De belangstelling voor het spreekuur is in het vo hoger: in 2003 gaf 68 procent van de scholen aan dat een of meer werknemers het spreekuur hadden bezocht, in 2006 was dit 71 procent.

Sinds 1 januari 2007 is het spreekuur geen verplichting meer. Enkele arbodiensten verwachten echter dat scholen de mogelijkheid voor het spreekuur in stand houden, omdat van de vrije toegang tot het spreekuur een preventieve werking uit gaat. Werknemers die hun 'ei kwijt willen', vinden bij het spreekuur vaak een gelegenheid daarvoor. Uit de werknemersenquête blijkt dat drie procent van de geïnterviewde werknemers in de veertien maanden voor de start van het onderzoek het open arbeidsomstandighedenspreekuur heeft bezocht.

3.4.2 PAGO

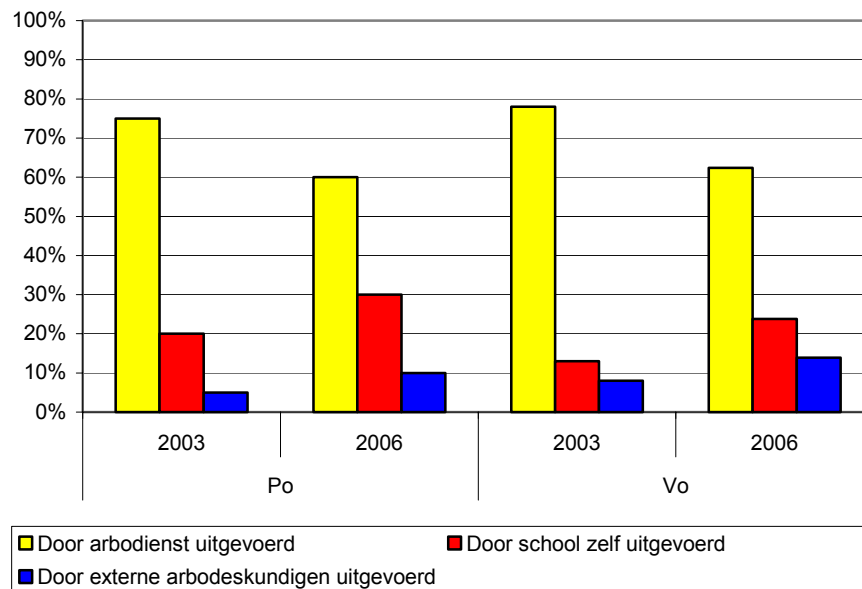
Om arbeidsrisico's in kaart te brengen, kunnen werknemers een Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek (PAGO) bij de arbodienst laten uitvoeren. Speciaal voor het onderwijs is de Welzijns-PAGO GezonderWIJS ontwikkeld. Met name in het voortgezet onderwijs zien we een daling van het aantal werknemers dat gebruikmaakt van de Welzijns-PAGO GezonderWIJS. In 2003 gaf een derde van de scholen in het vo aan gebruik te maken van de PAGO. In 2006 was dat zeventien procent. In het po is een lichte daling waar te nemen van vijftien procent in 2003 naar dertien procent in 2006. Uit de werknemersenquête blijkt dat 1,5 procent van de geïnterviewde werknemers een PAGO heeft laten uitvoeren.

Enkele arbodiensten verwachten dat het verplichtende karakter van de PAGO op termijn gaat verdwijnen. Nu arbo steeds hoger op de agenda van scholen staat en men inziet wat er kan worden gewonnen bij een lager verzuim, komt er ook steeds meer aandacht voor preventie en gezondheidsmanagement. Enkele arbodiensten melden dat met name scholen met een laag verzuim (of een sterk dalend verzuim) minder investeren in arbodienstverlening en in plaats daarvan meer investeren in preventie.

3.4.3 RI&E

Scholen zijn verplicht een risico-inventarisatie uit te (laten) voeren. Op vrijwel alle ondervraagde scholen (93% po en 91% vo) is een RI&E uitgevoerd. Het percentage RI&E's dat door arbodiensten zijn uitgevoerd is sinds de vorige meting gedaald: scholen voeren de RI&E steeds vaker zelf uit of laten het door externe arbodeskundigen uitvoeren. In 2003 voerden twintig procent van de scholen in het po en dertien procent van de scholen in het vo zelf een RI&E uit. In 2006 is dit gestegen tot respectievelijk 30 procent en 24 procent.

Figuur 3.5 Is de RI&E door de arbodienst uitgevoerd?

3.4.4 Verzuimanalyses en periodieke evaluaties

Ten opzichte van de vorige meting is het aantal scholen waar jaarlijks door de arbodienst een verzuimanalyse wordt uitgevoerd, gestegen. In 2003 gaf de helft van de scholen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs aan dat er jaarlijks een verzuimanalyse werd uitgevoerd. In 2006 gaf 59 procent van de scholen in het po en twee derde van de scholen in het vo aan jaarlijks een verzuimanalyse uit te voeren.

Net als in de vorige meting heeft ongeveer de helft van de scholen in het primair onderwijs en zeven van de tien scholen in het voortgezet onderwijs het afgelopen jaar een evaluatiegesprek met de arbodienst gehad. Bij een kwart van deze gesprekken is na afloop een activiteitenplan opgesteld.

3.5 Beschouwing

De essentie van goede verzuimbegeleiding ligt in een goed contact tussen werkgever en werknemer. De aard en oorzaak van het verzuim dienen namelijk snel duidelijk te worden, opdat er vervolgstappen kunnen worden ondernomen om de werknemer weer aan het werk te krijgen. Ten opzichte van de vorige meting zien we een vooruitgang op dit punt, namelijk dat de probleemanalyse vaker binnen de gestelde termijn wordt opgesteld en dat ze voldoende informatie voor scholen bevat om een plan van aanpak op te stellen. In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op de communicatie tussen arbodienst, werknemer en scholen.

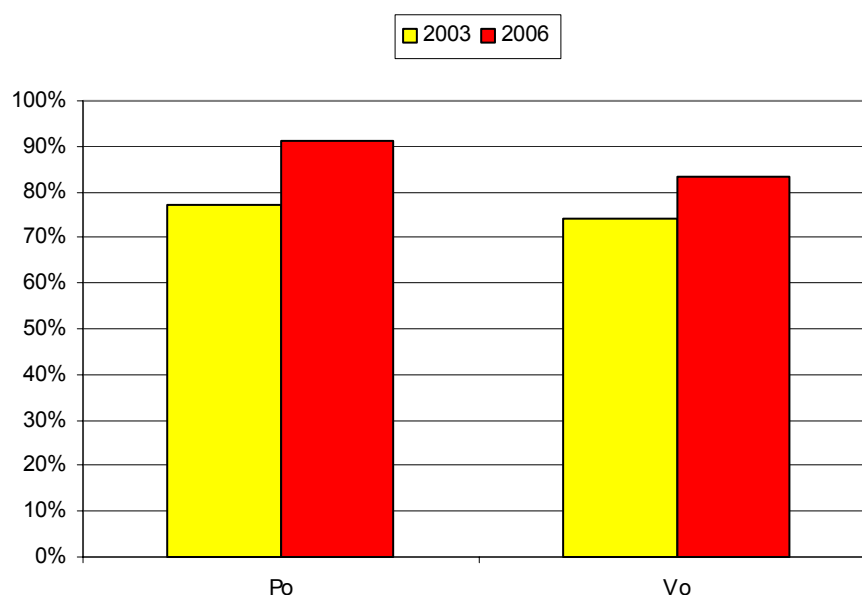
4 COMMUNICATIE

De kwaliteit van de verzuimbegeleiding valt of staat met de kwaliteit van de communicatie. Door de invoering van de Wet verbetering poortwachter zijn er steeds meer verantwoordelijkheden bij werkgever en werknemer komen te liggen. Goed overleg tussen beide is essentieel. De arbodienst speelt hierbij een belangrijke rol. In dit hoofdstuk wordt de communicatie tussen arbodienst, werkgever en werknemer besproken.

4.1 Sociaal medisch teamoverleg

Het sociaal medisch teamoverleg (SMT-overleg) wordt zowel door scholen als door arbodiensten als een belangrijk communicatiemiddel beschouwd. De belangstelling voor SMT-overleg onder scholen is toegenomen. In twee derde van de scholen in het primair onderwijs en tachtig procent van de scholen in het voortgezet onderwijs vindt regelmatig een SMT-overleg plaats. Ten opzichte van de vorige meting zien we een toename van SMT-overleg in het primair onderwijs. In de vorige meting was driekwart van de scholen van mening dat de bijdrage van arbodienstverlening aan het SMT-overleg leidt tot snellere re-integratie. Dit aantal is in 2006 gestegen: 91 procent van de scholen in het primair onderwijs en 83 procent van de scholen in het voortgezet onderwijs deelt deze mening. Op dit punt zien we geen verschillen tussen scholen die wel en scholen die geen delen van de arbozorg uitbesteden aan andere dienstverleners.

Figuur 4.1 De bijdrage van arbodienstverlening aan het SMT-overleg leidt tot een snellere re-integratie

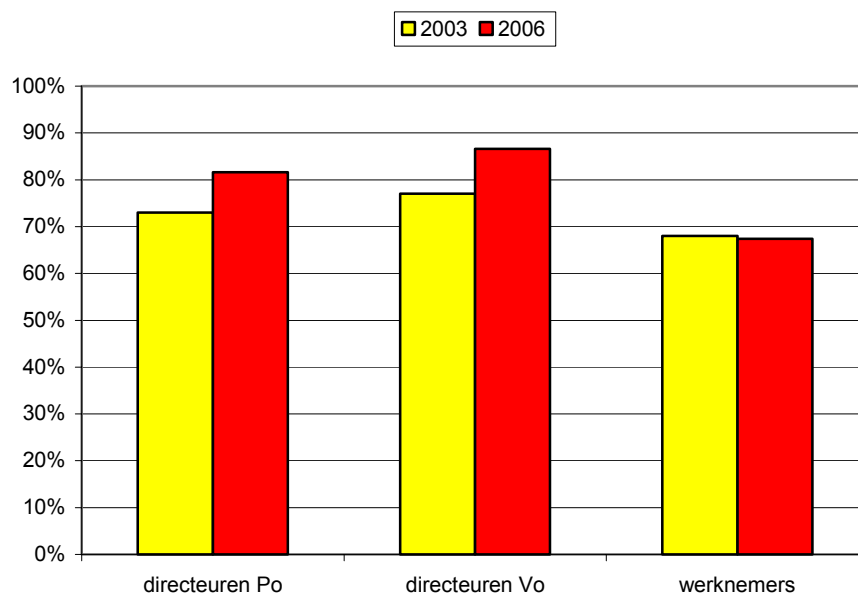
Arbodiensten geven aan dat het SMT-overleg belangrijk is omdat het hen een regelmatig terugkerende gelegenheid biedt, een kijkje in de keuken van de scholen te nemen. Voor arbodiensten is het belangrijk te weten wat er speelt op scholen. Dit onder andere vanwege de kwaliteit van de adviezen. Als een arbodienst niet goed weet wat er speelt op een school, dan is het ook lastig om een passend advies te geven.

Arbodiensten geven aan dat er in feite twee soorten SMT-overleg zijn. Enerzijds is er het SMT-overleg waarin de verzuimbegeleiding van zieke werknemers wordt besproken. Anderzijds is er een meer beleidsmatig SMT-overleg waarin langetermijnontwikkelingen worden besproken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de gevolgen die een op handen zijnde reorganisatie kan hebben voor het verzuim. In de meeste SMT-overleggen worden cases van zieke werknemers besproken en is maar weinig ruimte voor beleidsmatige zaken. Arbodiensten betreuren dit: ze zijn van mening dat ze hun werk nog beter kunnen doen en de scholen nog meer kunnen bieden als ze goed op de hoogte worden gehouden van organisatorische ontwikkelingen.

4.2 Belangenbehartiging

Belangen school versus werknemer	De communicatie tussen de arbodienst, de werkgever en de werknemer is een driegesprek. Formeel is de werkgever de opdrachtgever en is gebaat bij een snelle terugkeer van de werknemer. Daarnaast staat het welzijn van de werknemer centraal in de verzuimbegeleiding en re-integratie. Arbodiensten menen dat er soms een spanningsveld ontstaat, omdat het niet altijd gemakkelijk is beide belangen even sterk te behartigen. Ten opzichte van de vorige meting blijkt dat scholen van mening zijn dat arbodiensten meer oog hebben gekregen voor zowel de belangen van de school als die van de werknemer. Twee derde van de werknemers is van mening dat de arbodienst voor beide belangen oog heeft. Dit aantal is gelijk gebleven sinds de vorige meting.
----------------------------------	---

Figuur 4.2 Arbodienst heeft oog voor zowel de belangen van de school als de belangen van de werknemer (opgave schooldirecteuren en werknemers), 2003-2006

4.3 Verbeterpunten arbodienstverlening

Schooldirecteuren is gevraagd naar zaken die voor verbetering vatbaar zijn in de communicatie met hun belangrijkste arbodienstverlener. Deze punten zijn in de interviews aan arbodiensten voorgelegd. In deze paragraaf beschrijven we de reactie van de arbodiensten op de door scholen meest genoemde verbeterpunten.

Wisseling van bedrijfsarts	Veertig procent van de scholen gaf aan met een wisseling van de bedrijfsarts te maken te hebben gehad. Het aantal scholen dat in 2006 aangaf een wisseling van bedrijfsarts te hebben gehad, is aanzienlijk gedaald. Ondanks deze daling geven scholen aan dat het nog steeds een aandachtspunt is. Arbodiensten geven in de interviews aan dat ze realiseren dat continuïteit belangrijk is, maar ze kunnen dit niet altijd garanderen o.a. door natuurlijk verloop binnen de organisaties. Eén arbodienst is juist van mening dat een bedrijfsarts niet langer dan twee jaar aan een school verbonden mag zijn in verband met bedrijfsblindheid.
Demedicalisering en werken in teams	Arbodiensten werken steeds vaker met teams waarin naast de bedrijfsarts ook wordt gewerkt met een arbeidsdeskundige, gezondheidscoördinator, re-integratieconsulenten, et cetera. Er wordt volgens bijna alle geïnterviewde arbodiensten steeds meer gewerkt met een gedemedicaliseerde aanpak, daar het verzuim in de onderwijssector veelal niet medische van aard is, maar klachten van werkdruk behelst. Derhalve menen arbodiensten dat de inzet

van een bedrijfsarts niet altijd nodig is. Enkele arbodiensten hebben consultants met een communicatieachtergrond opgeleid om het eerste verzuimcontact voor hun rekening te nemen. Hierdoor worden bedrijfsartsen ontzien en dat vertaalt zich ook in lagere kosten voor de school, omdat het tarief van een consultant gemiddeld lager is dan dat van de bedrijfsarts. Deze verzuimconsultanten hebben vaak een coachende rol en 'begeleiden' de school bij het succesvol uitvoeren van de verzuimbegeleiding. Daar waar het verzuim langdurig dreigt te worden, wordt alsnog de bedrijfsarts ingeschakeld.

Bereikbaarheid Door te werken in teams zijn er ook meer aanspreekpunten en wordt er eveneens gewerkt aan het punt dat scholen in de meting van 2003 noemden: dat bedrijfsartsen niet altijd bereikbaar waren. Arbodiensten geven aan dat artsen niet altijd bereikbaar kunnen zijn, omdat ze spreekuren moeten draaien. De bereikbaarheid van de bedrijfsartsen is volgens arbodiensten wel vergroot doordat er steeds meer spreekuren op locatie worden gedraaid. Dit heeft als bijkomend voordeel dat arbodiensten dicht bij het vuur zitten, waardoor ze beter weten wat er speelt op scholen en daar ook op in kunnen spelen.

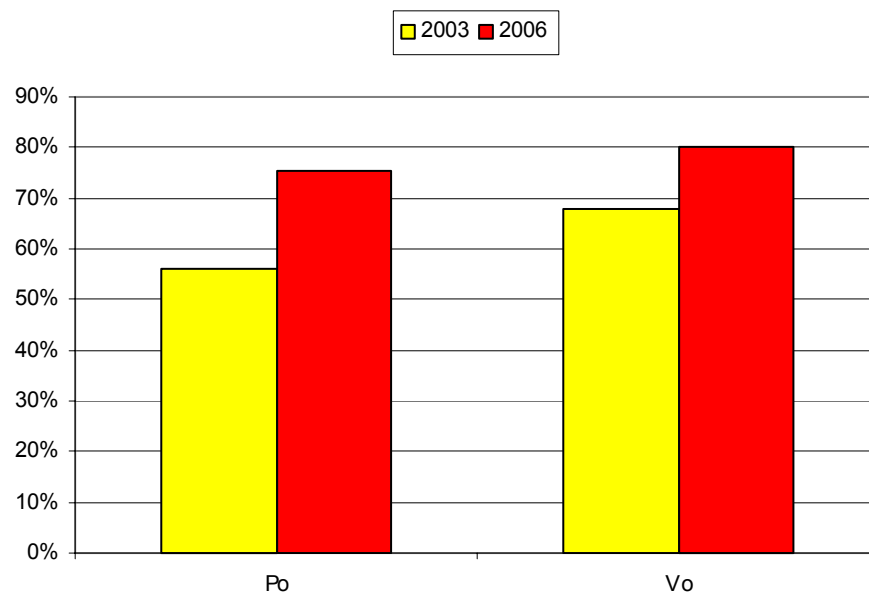
Terugkoppeling In de vorige meting gaven scholen aan dat de schriftelijke terugkoppeling na een spreekuurcontact voor verbetering vatbaar was. In 2006 werd dit minder vaak door scholen als aandachtspunt benoemd. Arbodiensten geven aan dat er steeds meer gebruikgemaakt wordt van technische mogelijkheden voor terugkoppeling zoals e-mail en managementinformatiesystemen waar direct leidinggevende toegang toe (kunnen) hebben.

Verwachtingsmanagement Verder geven arbodiensten het belang van verwachtingsmanagement aan en maken ze daarom steeds vaker harde afspraken met scholen over de bereikbaarheid van de bedrijfsartsen en de terugkoppeling na spreekuren. Hierdoor is duidelijk wat men van elkaar kan en mag verwachten en dat voorkomt miscommunicatie en mogelijke teleurstellingen. Reële verwachtingen leiden gemiddeld genomen ook tot een tevredener klant.

4.4 Tevredenheid met communicatie

Ten opzichte van de vorige meting zijn scholen meer tevreden over de communicatie met arbodiensten. Destijds vond ongeveer twee derde van de scholen de communicatie met de arbodienst (zeer) goed. In 2006 is dit aantal gestegen tot ongeveer tachtig procent.

Figuur 4.3 Algemeen oordeel van scholen over de communicatie met de arbodienst

Driekwart van de werknemers vindt de communicatie met de arbodienst (zeer) goed. Ten opzichte van de vorige meting zijn met name de werknemers met lang verzuim meer tevreden over de communicatie met de arbodienst.

4.5 Beschouwing

De arbodienst heeft een belangrijke functie in de communicatie tussen werkgever en werknemer. Arbodiensten vervullen steeds vaker een coachende rol naar de scholen in de eerste weken van de verzuimbegeleiding. Regelmatig overleg in het SMT is van essentieel belang voor de uitwisseling van informatie over zieke werknemers en de gang van zaken op scholen. Arbodiensten zijn van mening dat een goede communicatie de basis legt voor het leveren van kwalitatief goede dienstverlening. Dit punt wordt in het volgende hoofdstuk besproken.

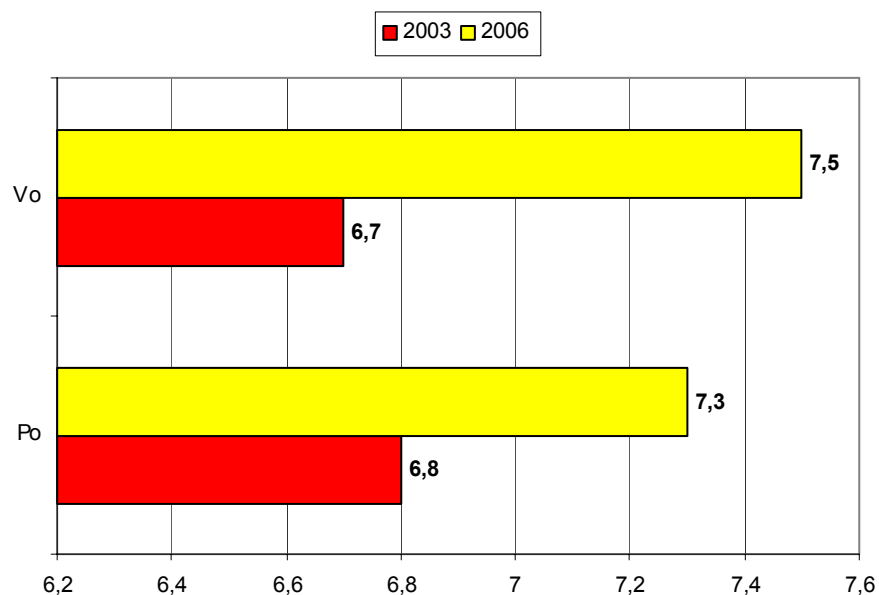
5 KWALITEIT EN EFFECT VAN ARBODIENSTVERLENING

In dit hoofdstuk komt de kwaliteit van arbodienstverlening aan de orde. We bespreken de meningen van werknemers en schooldirecteuren over de kwaliteit van arbodienstverlening. Ook is aan de directeuren gevraagd in hoeverre ze denken dat arbodienstverlening effect heeft op het verzuim.

5.1 Kwaliteit van arbodienstverlening

Meer tevreden over de kwaliteit In vergelijking met de vorige meting zijn scholen gemiddeld genomen meer tevreden met de kwaliteit van arbodienstverlening. In 2003 waardeerden scholen in het primair onderwijs arbodienstverlening met gemiddeld een 6,8. In 2006 is dit cijfer gestegen tot 7,3. Scholen in het voortgezet onderwijs waardeerden arbodienstverlening in 2003 met een 6,7 gemiddeld. In 2006 was dit een 7,5.

Figuur 5.1 Rapportcijfer kwaliteit arbodienstverlening

Kwaliteit verzuimbegeleiding

Werknemers is gevraagd naar hun mening over de kwaliteit van verzuimbegeleiding. Negen van de tien werknemers is van mening dat de verzuimbegeleiding (enigszins) goed aansluit bij de ziekte of problematiek. Dit is een lichte stijging ten opzichte van de vorige meting toen 85 procent van de werknemers deze mening had. Net als in de vorige meting denkt een kwart van de werknemers dat zij door de verzuimbegeleiding sneller aan het werk zijn gegaan.

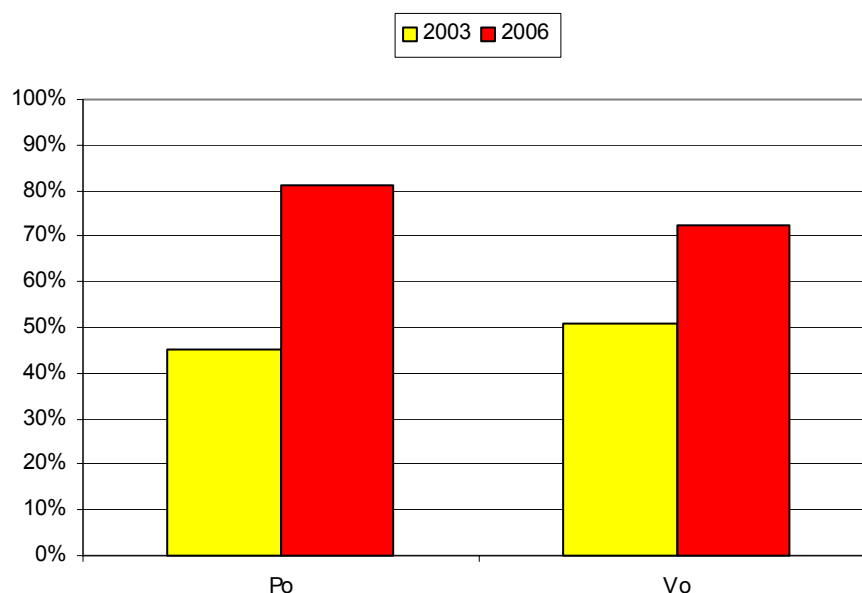
Werknemers zijn gemiddeld genomen meer tevreden over de kwaliteit van verzuimbegeleiding. In de vorige meting was twee derde van de werknemers

van mening dat de kwaliteit van de verzuimbegeleiding (zeer) goed was. In 2006 is dit gestegen tot ongeveer driekwart van de werknemers. Net als in de meting van 2003 zien we ook in deze meting geen verschil in mening over de kwaliteit van verzuimbegeleiding tussen lang- en kortdurig verzuimende werknemers.

5.2 Effect van de arbodienstverlening op verzuim

In de vorige meting was ongeveer de helft van de scholen van mening dat arbodienstverlening een gunstig effect op het ziekteverzuim heeft. In 2006 is dit gestegen tot 81 procent van de scholen in het po en 73 procent van de scholen in het Vo.

Figuur 5.2 Arbodienstverlening heeft een positief effect op het ziekteverzuim

Arbo staat hoger op de agenda

Uit de interviews met de arbodiensten bleek dat arbo in 2006 hoger op de agenda staat. De arbodiensten zijn van mening dat de scholen door lumpsumfinanciering de kosten van verzuim in hun portemonnee voelen.¹ Hierdoor zijn scholen bewuster geworden van de kosten van verzuim en de baten van verzuimbegeleiding en re-integratie.

¹ Lumpsumfinanciering betekent dat de overheid bestedingsvrijheid geeft aan scholen. Schoolbesturen krijgen een totaalbedrag voor personeelskosten en materiële uitgaven. Ze maken daarbij zelf uit hoe ze dat geld besteden. Lumpsumfinanciering was reeds ingevoerd in het voortgezet onderwijs, maar per 1 augustus 2006 is het ook in het primair onderwijs ingevoerd. Er is geen directe relatie tussen lumpsumfinanciering en het 'voelen van de kosten van verzuim'. Mogelijk bedoelen de arbodiensten met 'voelen in de portemonnee' dat scholen in het voortgezet onderwijs niet meer aangesloten zijn bij het Vervangingsfonds, waardoor de kosten van verzuim direct ten laste van hun eigen budget gaan en daardoor mogelijk beter worden gevoeld.

5.3 Neveneffecten van arbodienstverlening

Arbodiensten zijn van mening dat arbodienstverlening naast het positieve effect op het terugdringen van ziekteverzuim ook een positief effect heeft op de algemene bedrijfsvoering van organisaties. Men is van mening dat door de coachende rol die steeds meer arbodiensten spelen in de verzuimbegeleiding, werkgevers steeds beter leren praten met werknemers. Als een direct leidinggevende een goed verzuimgesprek kan voeren, dan zal hij waarschijnlijk ook een goed functioneringsgesprek kunnen leiden. Dit is volgens arbodiensten bevorderlijk voor de onderlinge communicatie, goede sfeer en zodoende ook voor de productiviteit. Verder menen arbodiensten dat een laag verzuim goed is voor het imago van de school en mogelijk extra leerlingen zal aantrekken.

Meer aandacht voor preventie Daarnaast zien arbodiensten een groeiend bewustzijn rondom arbodienstverlening, verzuimreductie en preventie. Scholen gaan steeds meer inzien dat je 'iets aan verzuim kunt doen'. Door lumpsumfinanciëring worden de financiële gevolgen van verzuim beter zichtbaar voor scholen. Als het verzuim daalt, wordt er geld bespaard en dit geld wordt door een deel van de scholen ingezet voor preventie. Dit betreft voornamelijk grote scholen en scholen met een goed sociaal beleid. Arbodiensten zien dat deze scholen zich steeds meer verantwoordelijk voelen voor het welzijn van de werknemer en investeren in zaken die de werknemer fit en vitaal houden, zoals bijvoorbeeld health checks en voorlichting over gezonde voeding en de balans tussen werk en privé.

5.4 Beschouwing

Scholen zijn tevreden over arbodienstverlening. Men ziet de (financiële) voordelen van een lager verzuim, waardoor er een groter bewustzijn voor arbeidsomstandigheden, verzuim en re-integratie is ontstaan. Arbo staat nu hoger op de agenda. Ook is er een groeiende aandacht voor preventie.

6 BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

Schooldirecteuren en werknemers zijn gemiddeld genomen meer tevreden over arbodienstverlening. Hiermee zet de positieve trend die we tussen de meting in 2001 en 2003 zagen, zich voort in 2006. De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek van 2006 vatten we in deze paragraaf samen.

Het overgrote deel van de scholen is aangesloten bij een arbodienst en maakt gebruik van het basiscontract, dit ondanks het feit dat scholen sinds de arbowetwijziging in juli 2005 niet langer verplicht zijn een arbodienst in te schakelen. We zien dat scholen steeds meer arbotaken in eigen beheer uitvoeren en in aanvulling daarop diensten bij arbodienstverleners inhuren op verrichtingenbasis. Volgens de arbodiensten pakt dit voor een deel van de scholen goed uit en scheelt het in de kosten. Voor een ander deel van de scholen pakt het minder goed uit omdat verzuimbegeleiding ingewikkelder bleek dan gedacht. In die gevallen moesten na enige tijd alsnog arbodiensten worden ingehuurd met (mogelijk) hogere kosten als gevolg.

Verzuimbegeleiding is de kern van arbozorg. Negen van de tien werknemers is van mening dat de verzuimbegeleiding door de arbodienstverlener goed aansluit bij de ziekte of problematiek. Net als in de vorige meting (2003) denkt een kwart van de werknemers dat zij door de verzuimbegeleiding weer sneller aan het werk zijn gekomen. In vergelijking met 2003 geven schooldirecteuren en werknemers aan dat probleemanalyses vaker binnen de gestelde termijn worden opgesteld en dat ze ook vaker voldoende informatie voor scholen bevatten om een plan van aanpak op te stellen.

Sinds de vorige meting zijn zowel scholen als werknemers meer tevreden over de communicatie met arbodiensten. Scholen geven aan dat er minder vaak problemen zijn met wisselingen van bedrijfsartsen. Verder wordt de schriftelijke terugkoppeling na spreekuren minder vaak door scholen als verbeterpunt genoemd. Arbodiensten geven aan steeds vaker in de eerste weken van de verzuimbegeleiding een coachende rol naar de scholen te vervullen.

De belangstelling voor SMT-overleg onder scholen is toegenomen. Een groter aantal scholen is bovendien van mening dat de bijdrage van arbodienstverlening aan het sociaal medisch team leidt tot snellere re-integratie van zieke werknemers. Arbodiensten zijn van mening dat regelmatig overleg in het SMT van wezenlijk belang is voor de uitwisseling van informatie over zieke werknemers en de gang van zaken op scholen.

Ten opzichte van de vorige meting vinden meer scholen dat arbodienstverlening een positief effect heeft op het ziekteverzuim. Bovendien zien we dat scholen sinds de vorige meting meer tevreden zijn over arbodienstverlening.

Volgens arbodiensten ziet men de (financiële) voordelen van een lager verzuim, waardoor er een groter bewustzijn voor arbeidsomstandigheden, verzuim en re-integratie is ontstaan. Ook de aandacht voor preventie groeit. Deze ontwikkelingen geven aan dat arbo in 2006 hoger op de agenda staat dan in 2003.

Dit onderzoek toont aan dat schooldirecteuren en werknemers gemiddeld genomen tevreden zijn met de arbodienstverlening en dat de positieve trend uit 2003 zich in 2006 heeft doorgezet. Dit is een mooi resultaat, wat echter niet wil zeggen dat de arbodiensten 'op hun lauweren kunnen rusten'. Het is zaak het niveau van de dienstverlening hoog te houden door goed in te spelen op de wensen en behoeften van de klant. Volgens de arbodiensten is preventie het speerpunt voor de komende jaren.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Responsanalyse scholen

In deze tabellenrapportage worden de resultaten gepresenteerd van het onderzoek naar arbozorg in het primair en voortgezet onderwijs. Voor het verzamelen van de informatie is een steekproef van 773 scholen benaderd (505 po en 268 vo). Deze 773 scholen waren niet representatief voor de totale populatie. Scholen met een hoog ziekteverzuim waren bewust oververtegenwoordigd. Voor het onderzoek is een naar regio gestratificeerde steekproef getrokken. Binnen elke regio zijn relatief veel scholen met een hoog ziekteverzuim getrokken. De belangrijkste reden om dit te doen, is dat scholen met een hoog verzuim intensiever contact hebben met de arbodienst en daarom beter zicht hebben op de specifieke aspecten van de dienstverlening (communicatie, terugkoppeling, begeleiding, et cetera). Een tweede reden om een steekproef te trekken waarin scholen met een hoog verzuim zijn oververtegenwoordigd, is dat ook werknemers moeten worden bevraagd over hun ervaringen met de arbodienst. Deze werknemers moeten in het recente verleden contact hebben gehad met de arbodienst en moeten via de scholen worden benaderd. Doordat we het veldwerk in de week van 23 oktober zijn begonnen, hebben we een oververtegenwoordiging van scholen uit de regio Zuid. In deze week waren alleen scholen in deze regio bereikbaar, want de scholen in de regio's Midden en Noord hadden nog herfstvakantie. Door middel van weging is in de analyse en de rapportage voor deze steekproefafwijkingen gecorrigeerd.

Primair onderwijs

In het primair onderwijs (bo, sbo en wec) zijn in totaal 505 scholen benaderd voor het onderzoek naar arbozorg. Met 162 van deze scholen is uiteindelijk een telefonisch interview gehouden. De respons ligt daarmee op 32 procent. Onderstaande tabellen laten zien dat scholen die hebben deelgenomen aan de interviews, geen goede afspiegeling vormen van de totale populatie. Scholen met een hoog verzuimpercentage alsmede scholen uit de regio Zuid zijn oververtegenwoordigd in de responsgroep. Verder was er een oververtegenwoordiging van (zeer) sterk stedelijke gebieden. Bij de analyses voor primair onderwijs is gecorrigeerd voor regio, urbanisatiegraad en verzuimklasse.

Tabel B-1.1 Respons ten opzichte van de totale populatie naar regio*

	Respons	Populatie
Noord	16,0%	15,5%
Oost	27,8%	24,1%
West	26,5%	37,9%
Zuid	29,6%	22,6%
Totaal (N)	162	7604

* De verschillen zijn significant ($p > 0,05$).

Tabel B-1.2 Respons ten opzichte van de totale populatie naar grootte van bestuur*

	Respons	Populatie
1-4 scholen	23,5%	18,1%
5-9 scholen	21,0%	20,2%
10-14 scholen	21,6%	22,6%
15-19 scholen	13,0%	15,8%
20 scholen en meer	21,0%	23,2%
Totaal (N)	162	7604

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0,05$).

Tabel B-1.3 Respons ten opzichte van de totale populatie naar verzuimklasse*

	Respons	Populatie
Laag	23,5%	43,5%
Midden	22,8%	37,9%
Hoog	53,7%	18,7%
Totaal (N)	162	7544

* De verschillen zijn significant ($p > 0,05$).

Tabel B-1.4 Respons ten opzichte van de totale populatie naar urbanisatiegraad*

	Respons	Populatie
Zeer sterk stedelijk	8,6%	12,6%
Sterk stedelijk	14,8%	21,9%
Matig stedelijk	27,8%	20,7%
Weinig stedelijk	26,5%	25,7%
Niet stedelijk	22,2%	19,1%
Totaal (N)	162	7604

* De verschillen zijn significant ($p > 0,05$).

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs zijn 268 scholen benaderd en zijn uiteindelijk 116 scholen geïnterviewd (responspercentage 43%). Ook voor het voortgezet onderwijs geldt dat er geen goede afspiegeling van de totale populatie in de repons is: er was een oververtegenwoordiging van scholen uit de regio Zuid en scholen met een hoog verzuimpercentage. Voor beide is gecorrigeerd door middel van weging.

Tabel B-1.5 Respons ten opzichte van de totale populatie naar regio*

	Respons	Populatie
Noord	18,1%	10,2%
Oost	20,7%	20,8%
West	40,5%	45,5%
Zuid	20,7%	23,5%
Totaal (N)	116	655

* De verschillen zijn significant ($p > 0,05$).

Tabel B-1.6 Respons ten opzichte van de totale populatie naar grootte van bestuur*

	Respons	Populatie
1-4 scholen	61,2%	61,3%
5-9 scholen	19,0%	15,4%
10-14 scholen	7,8%	9,8%
15-19 scholen	3,4%	3,7%
20 scholen en meer	8,6%	10,8%
Totaal (N)	117	655

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0,05$).

Tabel B-1.7 Respons ten opzichte van de totale populatie naar verzuimklasse*

	Respons	Populatie
Laag	29,3%	61,3%
Midden	51,7%	30,0%
Hoog	19,0%	8,7%
Totaal (N)	116	633

* De verschillen zijn significant ($p > 0,05$).

Tabel B-1.8 Respons ten opzichte van de totale populatie naar urbanisatiegraad*

	Respons	Populatie
Zeer sterk stedelijk	15,5%	22,0%
Sterk stedelijk	27,6%	33,0%
Matig stedelijk	30,2%	27,2%
Weinig stedelijk	21,6%	13,4%
Niet stedelijk	5,2%	4,4%
Totaal (N)	116	655

* De verschillen zijn niet significant ($p > 0,05$).

BIJLAGE 2

Responsanalyse werknemers

Voor het verzamelen van informatie over arbodienstverlening zijn niet alleen scholen bevraagd, maar is ook een schriftelijke enquête uitgezet onder werknemers. Voor de verspreiding van deze enquêtes is een beroep gedaan op de directeurs met wie een interview is gehouden. In de interviews is elk van hen gevraagd enkele enquêtes uit te zetten onder de werknemers die recent contact hebben gehad met de arbodienst. Aan tweehonderd scholen van de 278 geïnterviewde scholen is een pakketje met drie vragenlijsten gestuurd.¹ De totale steekproef komt daarmee uit op zeshonderd werknemers (drie maal tweehonderd). Hiervan hebben er uiteindelijk 211 op tijd gerespondeerd. Uitgaande van het aantal uitgezette vragenlijsten is het responspercentage 35 procent.

Om na te gaan of de werknemers die aan het onderzoek hebben deelgenomen representatief zijn voor de totale populatie, zijn enkele responsanalyses uitgevoerd. Hiervoor is gebruikgemaakt van gegevens uit het SBO-Jaarboek 2005 over de werkgelegenheid in het primair en voortgezet onderwijs in het jaar 2004.² Uit tabel 3 blijkt dat de werknemers die aan het onderzoek hebben deelgenomen wat functie betreft een goede afspiegeling vormen van de totale populatie. We zien wel verschillen naar geslacht en leeftijd. Zo blijkt uit tabellen 1 en 2 dat, net als bij de vorige metingen, ouderen en vrouwen sterk zijn oververtegenwoordigd in de responsgroep. Dit is in overeenstemming met het feit dat verzuim in deze groepen vaker voorkomt.

Tabel B-2.1 Respons ten opzichte van de totale populatie naar geslacht*

	Respons	Populatie
Man	32,7%	41,1%
Vrouw	67,3%	59,9%
Totaal (N)	211	211.500

* Bewerkte gegevens SBO-jaarboek 2005

¹ Een extra exemplaar is meegestuurd voor de directeur van de school opdat deze kon zien welke vragen wij zijn medewerkers stelden.

² *Jaarboek 2005. Onderwijsarbeidsmarkt in beeld*. Sectorbestuur Onderwijsarbeidsmarkt, gepubliceerd in januari 2006. De meest recente data uit dit jaarboek zijn opgenomen in de populatiegegevens, dat wil zeggen de data voor 2004.

Tabel B-2.2 Respons ten opzichte van de totale populatie naar leeftijd*

	Respons	Populatie
jonger dan 25 jaar	1,0%	5,4%
25 tot en met 34 jaar	15,2%	20,2%
35 tot en met 44 jaar	17,2%	20,6%
45 tot en met 54 jaar	46,1%	35,9%
55 jaar en ouder	20,6%	17,9%
Totaal (N)	204	211.500

* Bewerkte gegevens SBO-jaarboek 2005

Tabel B-2.3 Respons ten opzichte van de totale populatie naar functie*

	Respons	Populatie
Directeur	6,2%	10,6%
Op	74,3%	75,3%
Oop	19,5%	17,2%
Totaal (N)	210	211.500

* Bewerkte gegevens SBO-jaarboek 2005

Tabel B-2.4 Respons ten opzichte van de totale populatie naar sector*

	Respons	Populatie
Po	46,7%	61,1%
Vo	53,3%	38,9%
Totaal (N)	197	211.500

* Bewerkte gegevens SBO-jaarboek 2005

Hoewel de werknemers die aan het onderzoek hebben deelgenomen niet representatief zijn voor alle werknemers in het onderwijs, is net als in de voorgaande metingen besloten geen weging toe te passen. De reden om dit niet te doen, is dat we ook voor deze meting een selectieve groep werknemers hebben benaderd. Het ging namelijk om werknemers die (vanwege ziekte) recent met de arbodienst contact hebben gehad.

BIJLAGE 3

Tabellen schooldirecteuren

Tabel B-3.1 Aangesloten bij een arbodienst*

	Po	Vo
Ja	93,3%	99,1%
Nee	6,7%	0,9%
Totaal (N)	164	116

* Er bestaan significante verschillen tussen po en vo.

Tabel B-3.3 Soort arbocontract

	Po	Vo
Basiscontract Integrale Arbozorg	70,4%	63,2%
Contract op verrichtingenbasis	11,8%	15,8%
Uitgebreid contract°	2,6%	0%
Maatwerk contract°	2,2%	4,4%
Anders	13,2%	16,7%
Totaal (N)	152	114

° Nieuwe categorieën aangemaakt op basis van 'anders namelijk' antwoord.

Tabel B-3.4 Gebruikgemaakt van modules in het Basiscontract (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Procesgerichte afspraken	27,1%	18,2%
Resultaatgerichte afspraken	21,2%	16,7%
Totaal (n)	85	66

Tabel B-3.5 Draagt het maken van proces- of resultaatgerichte afspraken bij aan de kwaliteit van arbodienstverlening?

	Po	Vo
Ja	92,3%	100%
Nee	7,7%	0%
Totaal (n)	26	17

Tabel B-3.6 Door arbodienst verrichte diensten (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Uitvoeren RI&E	64,2%	58,3%
Toetsen RI&E	58,8%	59,8%
Uitvoeren PAGO	34,7%	38,7%
Extra overleg (bijv. Sociaal Medisch Teamoverleg)*	72,4%	88,6%
Neemt geen aanvullende diensten af	20,3%	28,1%
Totaal (N)	150	113

* Er bestaan significante verschillen tussen po en vo.

Tabel B-3.7 Worden op uw school nog (delen) van arbozorg uitbesteed aan andere dienstverleners?

	Po	Vo
Ja	20,3%	28,1%
Nee	79,7%	71,9%
Totaal (N)	153	114

Tabel B-3.8 Aanbieder van uitbestede arbozorg (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Re-integratiebedrijf*	32,6%	9,7%
Verzekeraar*	19%	0%
Arboadviesbedrijf	27,9%	19,4%
Psychologen/adviseurs	61,9%	41,9%
Netwerkorganisatie*	21,4%	0%
Opleidingsinstelling*	44,2%	16,1%
Interventiebedrijf*	23,8%	3,2%
Maatschappelijk werk°	0%	2,6%
Anders	41,9%	29,4%
Totaal (n)	42	31

* Er bestaan significante verschillen tussen po en vo.

° Nieuwe categorie aangemaakt op basis van 'anders namelijk' antwoord.

Tabel B-3.9 Basis waarop een contract bij deze aanbieder is afgesloten

	Po	Vo
Vaste prijs per medewerker	30,8%	20%
Op verrichtingenbasis	46,2%	60%
Anders	23,1%	20%
Totaal (n)	39	30

Tabel B-3.10 Redenen niet meer (delen van) arbozorg uit te besteden aan arbodienst (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
De kosten	44,1%	40,7%
De afstand van de arbodienst tot de school	0%	0%
Beter contact bij andere aanbieders	2,9%	0%
Behoeft om de arbodienstverlening meer in eigen hand te houden	0%	10,7%
De wijziging van de Arboret	0%	0%
De slechte dienstverlening van de arbodienst	0%	7,1%
De gewenste dienst wordt door arbodienst niet aangeboden°	4,3%	3,4%
Anders	32,4%	40,7%
Totaal (n)	34	27

° Nieuwe categorie aangemaakt op basis van 'anders namelijk' antwoord.

Tabel B-3.11 Welke van de volgende diensten heeft de school op zich genomen? (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Uitvoeren RI&E	50%	53,1%
Extra overleg (bijv. Sociaal Medisch Teamoverleg)	51,2%	33,3%
Casemanagement bij ziekte en/of re-integratie	7,1%	12,5%
Uitvoeren werkzaamheden n.a.v. plan van aanpak	4,9%	6,3%
Anders ^o	69,2%	77,4%
Totaal (n)	41	31

^o Drie respondenten noemden BHV; twee respondenten gaven 'omgaan met agressie' als antwoord.

Tabel B-3.12 Wie is aangesteld als preventiemedewerker*

	Po	Vo
De arbocoördinator	20,8%	35,6%
De directeur	55,3%	26,7%
Een leerkracht, zonder extra opleiding	8,8%	11,9%
Een leerkracht, met extra opleiding	10,1%	17,8%
Er is nog niemand aangesteld	5,0%	7,9%
Totaal (N)	159	101

* Er bestaan significante verschillen tussen po en vo.

Tabel B-3.13 Taken van de preventiemedewerker (meer antwoorden mogelijk)^o

	Po	Vo
Voorlichten van medewerkers over risico's en veiligheid	69,5%	60,3%
Het uitvoeren van arbomaatregelen	66,9%	60,3%
Het uitvoeren van interne audits	33,8%	23,1%
Het adviseren aan en overleggen met de MR	36,9%	39,7%
Het opstellen en bijhouden van de RI&E	55%	50%
Totaal (N)	130	78

^o De volgende antwoorden zijn o.a. in de categorie anders genoemd: BHV (vijf respondenten) en veiligheid, brand en ontruiming (zes respondenten).

Verzuimbegeleiding

Tabel B-3.14 Registreert de arbodienstverlener voor uw school alle ziek- en betermeldingen?

	Po	Vo
Ja	73%	74,4%
Nee, niet altijd of niet altijd direct	4,9%	6,8%
Nooit	22,1%	18,8%
Totaal (N)	163	117

Tabel B-3.15 Scholen waar men de ziekmelding op de eerste dag doet of later

	Po	Vo
Eerste dag	84,6%	89,2%
Later	15,4%	10,8%
Totaal (N)	123	93

Tabel B-3.16 Wordt door de arbodienst na iedere ziekmelding informatie ingewonnen over de aard en oorzaak van het verzuim?

	Po	Vo
Ja	50%	38,8%
Nee, niet altijd/niet altijd direct	31,7%	34,5%
Nooit	18,3%	26,7%
Totaal (N)	164	116

Tabel B-3.17 Gemiddeld aantal weken waarna het eerste spreekuur plaatsvindt*

	Gemiddeld aantal weken	Aantal scholen	Standaard-afwijking
Po	3,14	144	1,692
Vo	2,61	105	1,415
Totaal	2,91	249	1,600

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.18 Vindt er een schriftelijke terugkoppeling plaats na ieder spreekuurcontact?

	Po	Vo	Totaal
Ja	97,5%	95,7%	96,8%
Nee, niet na ieder contact	1,2%	2,6%	1,8%
Nooit	1,2%	1,7%	1,4%
Totaal (N)	162	115	277

Re-integratie

Tabel B-3.19 Scholen met langdurig zieke werknemers (>6 weken ziek) over periode van veertien maanden vanaf augustus 2006*

	Po	Vo
Ja	80,6%	97,4%
Nee	19,4%	2,6%
Totaal (N)	160	116

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.20 Gemiddeld aantal langdurig zieke werknemers (>6 weken ziek)*

	Gemiddeld aantal werknemers	Aantal scholen	Standaard- afwijking
Po	3,57	119	5,484
Vo	5,67	104	6,882
Totaal	4,55	223	6,218

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.21 Ontvangst probleemanalyse van arbodienst

	Po	Vo
Alle gevallen, <6 weken	89,8%	86,6%
Alle gevallen, niet altijd <6 weken	6,3%	8,9%
Deel gevallen, <6 weken	0,8%	2,7%
Deel gevallen, niet altijd <6 weken	1,6%	0,9%
Geen enkel geval	1,6%	0,9%
Totaal (N)	128	112

Tabel B-3.22 Scholen waarbij re-integratie van de langdurig zieke mogelijk was

	Po	Vo
Ja	89,7%	85,6%
Nee	10,3%	14,4%
Totaal (N)	126	111

Tabel B-3.23 Is er in de probleemanalyse altijd een duidelijk einddoel van de re-integratie opgenomen?

	Po	Vo
Ja	94,5%	96,7%
Nee	5,5%	3,3%
Totaal (N)	110	91

Tabel B-3.24 Zijn er re-integratieactiviteiten door de arbodienst voorgesteld?

	Po	Vo
Ja	90,2%	84,2%
Soms	5,4%	7,4%
Nee, nooit	4,5%	8,4%
Totaal (N)	112	95

Tabel B-3.25 Had u op basis van de probleemanalyse voldoende informatie om het plan van aanpak voor re-integratie op te stellen?*

	Po	Vo
Ja	84,7%	83%
Nee, nooit	8,1%	3,2%
Soms	7,2%	13,8%
Totaal (N)	111	94

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$). Dit wordt vooral veroorzaakt door de verschillen in de categorieën 'soms' en 'nooit'.

Tabel B-3.26 Heeft de school hulp gehad van de arbodienst bij het opstellen van het plan van aanpak?

	Po	Vo
Ja	37,3%	37,2%
Nee, nooit	51,8%	37,2%
Soms	10,9%	25,5%
Totaal (N)	110	94

Tabel B-3.27 Stelt de school een casemanager aan in het plan van aanpak?*

	Po	Vo
Ja	92,1%	95,8%
Nee, nooit	7%	4,2%
Soms	0,9%	0%
Totaal (N)	114	95

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.28 Is er voldoende overleg met de arbodienst over mogelijkheden voor re-integratie?

	Po	Vo
Ja	83,2%	93,5%
Nee, nooit	10,6%	3,2%
Soms	6,2%	3,2%
Totaal (N)	113	93

Communicatie met de arbodienst

Tabel B-3.29 Heeft u in de afgelopen veertien maanden te maken gehad met een wisseling van bedrijfsarts?*

	Po	Vo
Ja	32,1%	18,9%
Nee	67,9%	81,1%
Totaal (N)	162	111

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.30 Problemen met wisseling bedrijfsarts gehad?

	Po	Vo
Ja	16,3%	23,8%
Nee	83,7%	76,2%
Totaal (n)	49	21

Tabel B-3.31 Scholen met een vaste contactpersoon bij de arbodienst

	Po	Vo
Ja	85,7%	90,9%
Nee	14,3%	9,1%
Totaal (N)	119	99

Tabel B-3.32 Zaken die goed lopen in de communicatie met de belangrijkste arbodienstverlener (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Er is goed overleg*	50,6%	33,6%
De dienstverlening is goed	20,8%	25,7%
De dienstverlener is goed bereikbaar	46,1%	38,2%
De terugkoppeling verloopt goed	36,4%	33,9%
Er is regelmatig contact	52,9%	54,5%
Alles gaat goed ^a	4,3%	6,9%
Anders ^o	8,4%	22,9%
Totaal (N)	154	109

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

^o De volgende antwoorden zijn o.a. in de categorie 'anders' genoemd: betrokkenheid/-meelevendheid (zes respondenten).

^a Nieuwe categorie aangemaakt op basis van 'anders namelijk' antwoord.

Tabel B-3.33 Zaken die voor verbetering vatbaar zijn in de communicatie met de belangrijkste arbodienstverlener (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Het overleg en afstemming met de school	19,8%	14,5%
De schriftelijke terugkoppeling	8%	9,7%
Het vermijden wisseling bedrijfsarts	5,7%	3,2%
Er kan sneller worden gewerkt	5,8%	8,1%
De bereikbaarheid van contactpersonen	6,9%	9,7%
Er mag meer initiatief komen vanuit de arbodienstverlener	6,9%	1,6%
Betere begeleiding van langdurig zieken	3,4%	1,6%
De dienstverlening kan beter	5,7%	3,2%
Er moet zorgvuldiger worden omgegaan met vertrouwelijke informatie	1,1%	0%
Anders ^o	64,4%	69,4%
Totaal (N)	87	62

^o De volgende antwoorden zijn o.a. in de categorie 'anders' genoemd: het advies kan beter (zeven keer), internet-/softwareprogramma kan gebruiksvriendelijker (zes keer), tarieven te hoog (twee keer) en veel administratie (drie keer).

Tabel B-3.34 Algemeen oordeel over de communicatie met de arbodienst

	Po	Vo
Zeer goed	13,8%	26,7%
Goed	61,6%	53,4%
Voldoende	20,1%	17,2%
Onvoldoende	3,1%	2,6%
Slecht	0%	0%
Zeer slecht	1,3%	0%
Totaal (N)	159	116

Tabel B-3.35 Arbodienst voldoende oog voor belangen school en/of werknemer?

	Po	Vo
Voldoende voor school en werknemer	81,6%	86,6%
Onvoldoende voor school	13,3%	10,7%
Onvoldoende voor werknemer	3,2%	0%
Onvoldoende voor werknemer en school	1,9%	2,7%
Totaal (N)	158	112

Verzuimanalyse en periodieke evaluatie

Tabel B-3.36 Scholen waar jaarlijks door de arbodienst een verzuimanalyse wordt uitgevoerd

	Po	Vo
Wel (jaarlijks) verzuimanalyse	59,1%	67,0%
Niet (jaarlijks) verzuimanalyse	40,9%	33%
Totaal (N)	159	109

Tabel B-3.37 Jaar waarin laatste verzuimanalyse is uitgevoerd

	Po	Vo
2004	0,0%	0,0%
Eerste helft 2005	7,2%	3,1%
Tweede helft 2005	14,5%	20,0%
Eerste helft 2006	44,6%	35,4%
Tweede helft 2006	33,7%	41,5%
Totaal (n)	83	65

Tabel B-3.38 Aandacht voor risicogroepen in verzuimanalyse

	Po	Vo
Aandacht voor risicogroepen	80%	73,5%
Geen aandacht voor risicogroepen	20%	26,5%
Totaal (n)	90	68

Tabel B-3.39 Zijn de uitkomsten verzuimanalyse besproken met de arbodienst?

	Po	Vo
Wel besproken	63%	73,6%
Niet besproken	37%	26,4%
Totaal (n)	92	72

Tabel B-3.40a Scholen waar men in het afgelopen jaar een evaluatiegesprek heeft gehad met de arbodienst*

	Po	Vo
Wel evaluatiegesprek	55%	28,4%
Geen evaluatiegesprek	45%	71,6%
Totaal (N)	160	109

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.40b Jaar waarin evaluatiegesprek met de arbodienst is geweest

	Po	Vo
Eerste helft 2005	7,2%	3,1%
Tweede helft 2005	14,5%	20,0%
Eerste helft 2006	44,6%	35,4%
Tweede helft 2006	33,7%	41,5%
Totaal (n)	83	65

Tabel B-3.41 Is in het evaluatiegesprek gesproken over verbetering dienstverlening?

	Po	Vo
Ja	77,3%	84,6%
Nee	22,7%	15,4%
Totaal (n)	66	78

Tabel B-3.42 Is naar aanleiding van het evaluatiegesprek een activiteitenplan opgesteld?

	Po	Vo
Ja	25%	23,6%
Nee	62,5%	69,8%
Nog niet (zijn er mee bezig)	12,5%	6,6%
Totaal (N)	136	106

Tabel B-3.43 Is in het activiteitenplan aangegeven welke financiële middelen er beschikbaar zijn voor de uitvoering van de activiteiten?

	Po	Vo
Ja	57,1%	44%
Nee	42,9%	56%
Totaal (n)	28	25

Open arbeidsomstandighedensprekuren

Tabel B-3.44 Heeft een of meer van uw werknemers in de afgelopen veertien maanden een arbeidsomstandighedensprekuren bezocht?^a

	Po	Vo
Ja	40,9%	71%
Nee	59,1%	29%
Totaal (N)	154	107

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

^a Voor zover bekend bij de directie.

Tabel B-3.45 Is er naar aanleiding van het arbeidsomstandighedensprekuren gericht actie ondernomen?

	Po	Vo
Ja	90,5%	78,6%
Nee	9,5%	21,4%
Totaal (n)	63	70

Risico-inventarisatie en evaluatie

Tabel B-3.46 Scholen waar een RI&E is uitgevoerd

	Po	Vo
Wel RI&E uitgevoerd	93,3%	91,4%
Geen RI&E uitgevoerd	6,7%	8,6%
Totaal (N)	163	116

Tabel B-3.47 Jaar waarin de laatste RI&E is uitgevoerd

	Po	Vo
2001	0,8%	2,2%
2002	11,5%	8,7%
2003	7,6%	14,1%
2004	23,7%	17,4%
2005	21,4%	32,6%
2006	35,1%	25,0%
Totaal (N)	131	92

Tabel B-3.48 Is de RI&E door de arbodienst uitgevoerd?

	Po	Vo
Ja	60%	62,4%
Nee, de RI&E is door de school zelf uitgevoerd	30%	23,8%
Nee, de RI&E is door externe arbodeskundigen uitgevoerd	10%	13,9%
Totaal (N)	150	101

Tabel B-3.49 Is de RI&E getoetst? (meer antwoorden mogelijk)

	Po	Vo
Ja, de RI&E is door de arbodienst getoetst	71,3%	70,5%
Ja, de RI&E is door een externe gecertificeerde arbodeskundige getoetst	14,6%	14,7%
Nee	15,4%	14,9%
Totaal (N)	136	94

Tabel B-3.50 Jaar waarin de laatste RI&E is getoetst

	Po	Vo
2001	0,0%	3,1%
2002	10,2%	6,2%
2003	6,8%	13,8%
2004	22,7%	15,4%
2005	26,1%	30,8%
2006	34,1%	30,8%
Totaal (n)	88	65

Tabel B-3.51 Scholen waar op grond van de RI&E een plan van aanpak ter vermindering van arbeidsrisico's is opgesteld

	Po	Vo
Ja	92,2%	92,4%
Nee	7,8%	7,6%
Totaal (N)	116	79

Periodiek Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek

Tabel B-3.52 Scholen waarbij werknemers gebruik hebben gemaakt van de Welzijns-PAGO GezonderWIJS

	Po	Vo
Ja	13%	17,3%
Nee	87%	82,7%
Totaal (n)	162	104

Tabel B-3.53 Scholen waarbij naar aanleiding van PAGO concrete acties zijn genomen

	Po	Vo
Ja	90%	100%
Nee	10%	0%
Totaal (n)	20	14

Sociaal medisch teamoverleg

Tabel B-3.54 Scholen waar met regelmatig een SMT-overleg plaatsvindt

	Po	Vo
Wel SMT	64%	80,2%
Geen SMT	36%	19,8%
Totaal (N)	164	116

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.55 Leidt de bijdrage van arbodienstverlening aan het SMT-overleg tot snellere re-integratie?

	Po	Vo
Ja, arbodienstverlener draagt bij	91,2%	83,3%
Nee, arbodienstverlener draagt niet bij	8,8%	16,7%
Totaal (N)	91	84

Tabel B-3.56 Scholen waar naar aanleiding van een SMT-overleg concrete acties worden ondernomen

	Po	Vo
Wel concrete acties ondernomen	98,1%	97,8%
Geen concrete acties ondernomen	1,9%	2,2%
Totaal (N)	104	93

Tabel B-3.57 Kunt u aangeven of de dienstverlening van de arbodienst of bedrijfsarts een positief effect heeft op het ziekteverzuim op uw school?

	Po	Vo
Ja, de arbodienstverlening heeft een gunstig effect op het ziekteverzuim	81%	72,5%
Dat is niet te zeggen	7%	8,8%
Nee, de arbodienstverlening heeft geen effect op het ziekteverzuim	0%	0%
Nee, de arbodienstverlening heeft een negatief effect op het verzuim	12%	18,7%
Totaal (N)	100	91

Kwaliteit van de dienstverlening

Tabel B-3.58 Rapportcijfer over de kwaliteit van de arbodienstverlening

	Gemiddeld cijfer	Aantal scholen	Standaard-afwijking
Po	7,3	157	0,7856
Vo	7,5	114	0,9212
Totaal	7,4	271	0,8474

Tabel B-3.59 Rapportcijfer dienstverlening arbodienst waar men bij is aangesloten

	Gemiddeld cijfer	Aantal scholen	Standaard-afwijking
Po	7,3	159	0,9952
Vo	7,5	113	0,8412
Totaal	7,4	272	0,9395

Tabel B-3.60 Als een school een rapportcijfer van 5,5 of lager heeft gegeven: heeft u actie ondernomen om de kwaliteit van de arbodienstverlening op een hoger peil te krijgen? (meer antwoorden mogelijk) - absolute aantallen

	Po	Vo
Nee, geen actie ondernomen	0	0
Ja, een gesprek gevoerd met arbodienst/arbodeskundige	3	2
Ja, een schriftelijke klacht ingediend	2	0
Ja, anders	3	1
Totaal (n)	6	3

Tabel B-3.61 In welke mate denkt u dat de wijzigingen in de Arbowet in de toekomst effect zullen hebben op de arbodienstverlening?*

	Po	Vo
Zeer positief	11%	3,2%
Een beetje positief	47,1%	31,6%
Negatief	37,5%	62,1%
Zeer negatief	4,4%	3,2%
Totaal (N)	136	95

* Het verschil tussen de subsectoren is significant ($p < 0.05$).

Tabel B-3.62 Bent u van mening dat de kwaliteit van de arbodienstverlening in het afgelopen jaar is verslechterd, gelijk is gebleven of is verbeterd?

	Po	Vo
Verslechterd	4,4%	6,2%
Gelijk gebleven	61,4%	56,6%
Verbeterd	34,2%	37,2%
Totaal (N)	158	113

BIJLAGE 4

Tabellen werknemersenquête

Tabel B-4.1 Geslacht

Man	32,7%
Vrouw	67,3%
Totaal (N)	211

Tabel B-4.2 Functie

Directeur	6,2%
Onderwijzend personeel	74,3%
Onderwijsondersteunend personeel	19,5%
Totaal (N)	210

Tabel B-4.3 Leeftijd

Jonger dan 25 jaar	1%
25 tot en met 34 jaar	15,2%
35 tot en met 44 jaar	17,2%
45 tot en met 54 jaar	46,1%
55 jaar en ouder	20,6%
Totaal (N)	204

Tabel B-4.4 Verzuim

Kort (tot en met 6 weken)	24,4%
Lang (langer dan 6 weken)	75,6%
Totaal (N)	197

Tabel B-4.5a Eerste spreekuur voor kort en langdurig zieke werknemers

	Kort (tot en met 6 weken)	Lang (langer dan 6 weken)	Totaal
Binnen 1 t/m 3 weken 1 ^e spreekuur	76,9%	38,4%	44,2%
Binnen 4 t/m 6 weken 1 ^e spreekuur	7,7%	38,4%	33,3%
Na meer dan 7 weken 1 ^e spreekuur	15,4%	23,2%	22,4%
Totaal (N)	26	138	165

* Er bestaan significante verschillen tussen de verzuimklassen.

Tabel B-4.5b Gemiddeld aantal weken tussen ziekmelding en eerste spreekuur

	Gemiddeld aantal weken	Aantal werknemers	Standaard- afwijking
Kort (tot en met 6 weken)	1,78	32	1,773
Lang (langer dan 6 weken)	5,34	138	7,015
Totaal	4,67	170	6,512

Tabel B-4.6 Gemiddeld aantal bezoeken aan spreekuur arbodienst

	Gemiddeld aantal bezoeken	Aantal werknemers	Standaard- afwijking
Kort (tot en met 6 weken)	3,19	26	2,638
Lang (langer dan 6 weken)	5,44	139	4,339
Totaal	5,08	165	4,193

Tabel B-4.7 Vindt u dat het aantal keer dat u tijdens deze ziekteperiode contact heeft gehad met de arbodienst voldoende?

	Kort (tot en met 6 weken)	Lang (langer dan 6 weken)	Totaal
Ja, voldoende	82,4%	93,8%	92,1%
Nee, onvoldoende	5,9%	4,1%	4,2%
Geen mening	11,8%	2,1%	3,7%
Totaal (N)	34	145	189

* Er bestaan significante verschillen tussen de verzuimklassen.

Tabel B-4.8 Schriftelijke terugkoppeling van elk spreekuurcontact ontvangen van arbodienstverlener

Ja, altijd	79%
Soms	14%
Nee, nooit	7%
Totaal (N)	197

Tabel B-4.9 Wat is uw algemene oordeel over de communicatie met de arbodienstverlener die u tijdens deze verzuimperiode heeft begeleid?

	Kort (tot en met 6 weken)	Lang (langer dan 6 weken)	Totaal
Zeer goed	26,5%	29,7%	28,6%
Goed	41,2%	47,6%	47,1%
Voldoende	17,6%	14,5%	15,3%
Onvoldoende	2,9%	5,5%	4,8%
Slecht	2,9%	1,4%	1,6%
Zeer slecht	8,8%	1,4%	2,6%
Totaal (N)	34	145	189

Tabel B-4.11 Type zorgverlener

Bedrijfsarts	82,6%
Arbeids- en organisatiepsycholoog	9,2%
Bedrijfsmaatschappelijk werker	8,7%
Bedrijfsverpleegkundige	1,9%
Consulent	4,3%
Iemand anders, namelijk ^a	17,9%
Totaal (N)	211

^a Psycholoog, huisarts en coach zijn een aantal keer genoemd.

Tabel B-4.12 Was de zorgverlener voldoende bekend met het onderwijs?

Ja	74,9%
Nee	6,4%
Weet niet	18,7%
Totaal (N)	187

Tabel B-4.13 Is tijdens het spreekuur bekeken of er aanvullende activiteiten of aanpassingen aan de werkzaamheden of de werkplek noodzakelijk zijn om het weer werk (gedeeltelijk) te hervatten?

Ja	74,2%
Nee	25,8%
Totaal (N)	182

Tabel B-4.14 Heeft uw arbodienstverlener een probleemanalyse opgesteld?

	Kort (tot en met 6 weken)	Lang (langer dan 6 weken)	Totaal
Ja, binnen 6 weken na de eerste verzuimdag	50,0%	59,6%	57,5%
Ja, later dan 6 weken na de eerste verzuimdag	3,3%	30,5%	26,0%
Nee	46,7%	9,9%	16,6%
Totaal (N)	30	141	181

* Er bestaan significante verschillen tussen de verzuimklassen.

Tabel B-4.15 Heeft u vervolgens binnen twee weken na ontvangst van de probleemanalyse met uw werkgever een plan van aanpak opgesteld?

	Kort (tot en met 6 weken)	Lang (langer dan 6 weken)	Totaal
Ja	58,8%	76,2%	73,5%
Nee, later	29,4%	18,5%	20,0%
Nee, in het geheel niet	11,8%	5,4%	6,5%
Totaal (N)	17	130	155

Tabel B-4.16 De arbodienstverlener heeft bij de re-integratieadviezen tijdens deze ziekteperiode oog gehad voor

Het belang van de school alleen	3,3%
Het belang van mijzelf alleen	21,7%
Het belang van zowel de school als dat van mij	67,4%
Niet voor het belang van de school en niet voor het belang van mij	1,1%
Weet niet	6,5%
Totaal (N)	184

Tabel B-4.17 Sloot de verzuimbegeleiding van de arbodienstverlener goed aan bij uw ziekte/problematiek?

Ja	72,8%
Enigszins	16,8%
Nee	4,9%
Weet niet	5,4%
Totaal (N)	184

Tabel B-4.18 Bent u door de verzuimbegeleiding van de arbodienstverlener sneller weer aan het werk gegaan?

Ja	25,4%
Nee	48,1%
Dat is (nog) niet te zeggen	26,5%
Totaal (N)	181

Tabel B-4.21 Wat is uw algemene oordeel over de kwaliteit van de door u ontvangen verzuimbegeleiding?

Zeer goed	17,2%
Goed	55,9%
Voldoende	17,2%
Onvoldoende	7%
Slecht	1,6%
Zeer slecht	1,1%
Totaal (N)	186

Tabel B-4.22 Heeft u in de afgelopen veertien maanden gebruikgemaakt van het open arbeidsomstandighedensprekuren en/of een PAGO?

Alleen arbeidsomstandighedensprekuren	3%
Alleen PAGO	1%
Beide, arbeidsomstandighedensprekuren en PAGO	0,5%
Nee	95,5%
Totaal (N)	191

Tabel B-4.23 Bent u tevreden over deze vormen van dienstverlening? (absolute aantallen)

Zeer tevreden	4
Tevreden	6
Tevreden, noch ontevreden	3
Ontevreden	3
Zeer ontevreden	1
Totaal (N)	17

